

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de vitiis

Wilhelm <Lyon, Prior>

[Basel], nicht nach 1475

De xxiiii peccatis lingue. Secunda pars

[urn:nbn:de:bsz:31-308070](#)

Dicitur de lingua iusti q̄ loquit̄ in dictiū id est sententias
examinate. Et ut breviter dicā sicut per loquela per pen-
dit. Vtrū aliquis sit gallicus vel teutonicus vel alterius na-
tōnis vnde in euangelio. Vere ex illis es. Naz et loquela
tua manifestū te facit. Sic per loquelaz p̄pendit in aliquo
ut̄ sit bonus vel malus. vnde eccl. iij. In lingua sapien-
cia dīmōscit. Item in eccl. xxviii. Ante sermonē nūq̄ lau-
des virū. hoc em̄ temptatō est hominum Jero. Inponde-
re verberz probato existit humane vite.

De. xxiiii. peccatis lingue. Secunda pars

Onus erāda sūt diuersa peccata lingue vt de h̄is
p̄sequam̄ ex quib⁹ xxiiii enumerare sufficiat.
que sunt / blasphemia / peccatum m̄moris / peccati defensio / per
iurium / mendacium / detractio / adulatio / maledictio / coniunctum
cortento / boroz derisio / prauum c̄siliū / peccatum semimancum
discordias / peccatum bilinguū / rumor / iactancia / secreti re-
uelatio / indiscreta cōminatio / indiscreta promissio / ociosum
verbū / n̄tiloquiū / turpiloquiū / scurrilitas / indiscreta ta-
cturitas. Et primo prosequim̄ de quatuor primis. q̄r
illis directe peccatur in deum. inter que incipiam̄ de pe-
ccato blasphemie quia maius est. de quo peccato hoc modo
agem⁹. Primo notificabim⁹ peccatum istud. Secundo
ponem⁹ ea que valere possunt ad deū. huius peccati Ter-
cio dicemus de personis que videntur esse consciētes
blasphemantib⁹. Quarto targemus aliquit specialiter de
spirituali blasphemia. Notandum secunduz Aug⁹ blas-
phemia est quando aliquid attribuit̄ deo q̄ dei non est vel
q̄ndo negatur deo q̄ ipsius est. vel quando aliquis sibi
vsurpat q̄ dei est. Nos autem hic blasphemiam intelligi-
mus verbū in contumeliam dei prolatū. vt euz aliquis ira-
tus vindicare se volēs de deo aliqua membra de ipso nomi-
nat que nominanda non sunt. Multa enim sunt que possunt
valere ad deū. huius peccati. Primuz est pena qua legit̄

Dominus punit blasphemos. de qua pena legitur **L**euit. xxviiiij. **E**cce egressus filius mulieris istrahelitis que peperat de viro egipcio virgatus est cum viro yfrica. Cumque blasphemasset nomen domini. et maledixisset ei. adductus est ad moysen miseruntque eum in carcere donec noscent quod inter dominus. **N**isi locutus est ad moysen **E**duc blasphemum extra castra et ponent omnes qui audierunt manus suas super caput eius. et lapidabit eum populus universus. et deinde promulgauit leges de pena blasphemorum dicens. **L**oqueris ad filios israel. homo qui maledixit deo suo portabit peccatum suum. et qui blasphemauerit nomen domini morte moriatur. lapidibus obruat eum omnis populi multitudo. **D**e pena etiam blasphemie exemplum refert gregorius in dialogo. qd quicunque rome tenere dixerit quendam puerum quinque annos qui consuetus erat blasphemare nomen domini sui statim quando animo eius aliquod obstetisset. **N**uadum die cum pater eius teneret eum in brachis clamauit puer. nigrum hominem remunne qui me tollere voluit. **N**isi cum hoc dixisset nomen domini blasphemauit. et statim animam reddidit. **S**i deus in puerio quinque annos peccatum istud sic vindicavit. nonque parcit adultis et discretis qui hoc peccatum committunt. peccatum illud enim frequenter punitur in presenti vel spirituali vel corporali. **S**piritualiter quia multociens substantia morte moriuntur homines blasphemis assuerti. **V**nde propositum. xx. **N**isi maledicit patri vel matri extingueatur lumen eius in me. te. patri male dicit blasphemus dominum maledicit. matrem qui blasphemat triumphante ecclesia que mater nostra est. et ideo lux eius in mediis tenebris extinguetur quia in peccatis suis morietur. peccatum hoc vix dimittitur. **G**uxta illud math. xiiij. **S**piritus blasphemie non remittetur id est vix remittetur. unde peccatum in mortem vel ad mortem dicitur Eccl. xxviiiij. **E**st alia loquela in mortem non immunitur in hereditate iacob. **P**remiserat auctor de loquela iuramenti et subdit. **E**st alia loquela econtrario. **C**.

Blasphemia contraria dicitur esse iuramento. quia in iuramento nominatur deus. in blasphemia dyabolus. In iuramento quando fit eo modo quo debet honoratur deus quando nomine eius ad confirmationem veritatis assumitur. In hoc enim ostenditur q[uod] deus veritatis est cultor et auctor. In mortem vero blasphemantis dicitur esse q[uod] frequenter moriuntur blasphemii in peccato. Vnde blasphemii multum deterent rogare viros sanctos ut orarent deum ut sibi dimitteretur peccatum illud. non enim impetrat quicunq[ue] remissionem peccati huius ymimo oportet hominem esse magni meriti. Vnde Ioh. vltimo. est peccatum ad mortem non pro illo dico roget quis id est quibusq[ue] pena etiam corporali punitur frequenter peccatum blasphemie q[uod] aliud peccatum. Vnde accedit q[uod] lusoribus qui deum blasphemant facies quandoq[ue] posteratur. Cuidam eisq[ue] militi duis occasione luci per oculos dei iuraret p[ro]prius oculus a capite exilijs et in aleaz cecidit. Secundo potest valere ad deum. huius peccati. si ostendatur ingratitudo magna que est in eo qui blasphemat. Dupl[ic]e vero ingratus est blasphemus. et quia in membro illo deum inhonorat in quo deus pre ceteris creaturis honorauit hominem. scilicet in lingua illa et q[uod] membra illa infirmitatis humanae. que propter salutem ipsius assumpsit ipse ad concupiscentias dei nominat et ingratus est de beneficio incarnationis et quasi deus non satis fuerit affectus otium eius a iudeis pro amore ipsius ipse ad hoc contumelias super contumelias addit. In hoc deterior est iudeis. q[uod] ipsi contumelias affecerunt eum mortalem et infirmum et in statu humilitatis. sed blasphemus deum contumelias afficit immortalem et regnantez in celis. Iudei aliquantuluz per ignoranciam excusantur. Nesciebant enim deus esse quem contumelias afficiebant. si enim cognouissent nunquam dominum gloriam crucifixum blasphemus vero eum contumelias afficit quem credit esse deum. Tertio debet cohibere a peccato isto hoc. q[uod] blasphemus vindicatur esse deterior omnibus creaturis. alie enim deum laudat

et benedicte ostendendo potentiaz eius et in bonitatez et
sapienciaz. et alios ad laudandum inducant. **Vnde** greg^o.
Mix est qualis homo deus non laudat eum omnis creatura
ad eum laudandum semper inducit. **Vnde** valde miser est
blasphemus qui specialiter propter hoc linguaz accepit ut deum
laudaret. qui deum non laudat. sed contra ad monitiones
aliaz creaturaz deum blasphematur. **Q**uarto debet exhibere
hominem a peccato isto magnitudo huius peccati que
multis circumstantiis potest manifestari. **P**rimo ex hoc quod
in isto peccato infertur contumelia deo in propria persona.
cui alijs peccatores contumeliam inferunt in rebus suis.
Fur vel raptor contumelias inferunt deo in possessionibus
seruorum suorum. homicida in servis eius. si blasphemus infert
ei contumelias in propria persona. et ideo non paucus displicet
deo peccatum blasphemie. **M**ultum displicet principi quando
infertur ei contumelia in subditis eius. sed amplius
displicet quando in eo qui est de propria familia. sed longe
amplius quam in filio vel fratre. sed super omnia ista quando in
fert ei contumelias in propria persona. **S**econdo potest ostendere
di magnitudo huius peccati per sublimitates persone cui blasphemia
infertur. secundum enim sublimitates persone cui in
fertur aliqua offensa augmentat offensa. **M**agna offesa
est cum coniuvium dicatur alieni burgensi. sed maior si dicatur
militi. sed loge maior si dicatur principi. ergo in infinitum
maior est si in infinitu maiori dicatur. **Vnde** cum in peccato
blasphemie coniuvium dicatur deo qui in infinitu maior est
omni domino terreno. peccatum illud nimis magnum est. **T**ercio facit ad magnitudinem huius peccati hoc. quod in peccato
isto dei contumelia principali intenditur. **A**lii peccatores,
etsi contumeliam inferant deo tamquam voluntatez intentioz
eorum est contumelia illa et bene vellent abstinere a contumelia
illa si possent habere delectationes quam querunt absque conatu
melia illa. **S**ed blasphemus in contemptum et contumeliam bla
phematur volens se vindicare de deo. cum tamen deus sine culpa sit.

Duarto facit ad magnitudinez huius peccati pueritas magna que est in peccato isto. Altum enim peruersi sunt homines blasphemii qui bona que agunt sibi attribuunt. mala vero deo ascribunt. cum econtrario mala propter culpas eorum eis euemiant. omnia vero bona ex gratia dei recipiant. Quinto facit ad magnitudinem huius peccati magnus contemnus qui est in blasphemantibus. qui manifestari potest ex hoc quod ipsi dicunt quod non possunt blasphemia cohibere. Si autem queratur ab eis utrum aliquando coniueuz dixerint episcopo vel archiepiscopo vel principi alicui ipsi respondent quod non immo multi sunt qui dicerent se non dixisse coniueum alicui gartoni. nisi prius dixerit eis. et tamen non possunt abstinere sicut ipsi dicunt. ne deo contumeliaz dicat. Misera infamia potest aliquis abstinere ne dicat contumeliam garnitioni. nisi ille meruerit. tamen dicit se non posse abstinere quoniam regi glorie contumeliaz dicat. cum tam ipse non ei coniueuz dixerit. nec alicuius malum meruerit. Magis procul dubio videtur certe pnerere deum quod garcionez vnu. Sexto facit ad magnitudinez huius peccati. quod hoc peccatum est in patre et in leste et idem morte dignum. Unde Matth. xv. Qui maledixit patri vel matri moritur. Blasphemi sunt illa generatione. de qua legitur Proverb. xxx. Est generatione que patri suo maledicit. et matri sue non benedicit. Blasphemi etiam assimilatur ea in filio noe qui verenda relanda patris fratribus suis ostendit propter quod filius eius maledictionez suscepit. ut legitur Genes. ix. Quinto debet cohibere homines a peccato isto hoc. quod blasphemia peccatum dyabolicum est. est quasi peccatum et loquela infernalis. cuius signum est horripilatio quam facit peccatum istud audientibus. Unde eccl. xxvij. Loquela multum iurans horripilatorem capitibus statuet. et irreuerentiam ipsius obturato aurium. Unde satis videtur quod dyabolus in blasphemis loquatur. quando ex hoc audiens horripilatorem habet sicut aliquis a theutica lingua theutumque perpendiculariter. sic blasphemus ex loqua

617

ista de familia dyaboli esse dimescitur et ad infernum vide
tur pertinere. **Vnde** sicut dictum est petro **Math. xxvij**
Vere tu ex illis es. nam et loquela tua manifestum te fa-
cit. sic potest dici blasphemio. **V**ere tu de inferno es. nam et
loquela tua mani. te facit. **Vnde** illi qui in inferno erunt bla-
phemabunt deum propter magnitudinem doloris. **vñ apo**
xvi. Blasphemauerunt deum celi pre do. su. et vulneribus
suis. **S**icut filii dei assuescunt benedictom et laudi duime
volentes addiscere officium in terris quod facturi sunt in celo.
Sic filii dyaboli assuescunt blasphemis addiscentes in mu-
ndo isto officium quod facturi sunt in inferno. **E**xto debet
cohibere hominem a peccato isto hoc. qd blasphemia dei con-
iunctionem est detm a ppo suo ipi. et ideo non defacili sequitur
homo remissionem huius peccati. **Ecc. xxij.** **M**ittens
lapidem in volatilia dicit illa. sic et qui conuiciat ami-
co dissoluit amiciciam. **A**d amicuz et si produceris gladium
ren desperes enim regressus ad amicum. **S**i apparuerit
os triste non metuas est em concordantia excepto coniu-
tio. et impropositio. et superbia. et misterij reuelatōe. **A**d
hām **N**obilos post magnas guerras postq in bello se lese-
runt amici efficiunt. si quis vero aliquod coniunctionum dixerit
eis toto tempore vite sue memores erunt cōiuncti illius. **S**i
coniunctionum vnu detm alicui cū tanta difficultate recedit a
corde illius. qptū timere possunt sibi illi qui regi glie tod-
ens conuiciati sunt qui delectant deū blasphemando. uideis
vident detiores qui in consuetudine habebant. qd audita
blasphemia aures obstruebant sibi. vnde super illud **A**ctu
vñ **C**ōticuerunt aures suas. ne blasphemiam audiret. **I**n signū
eciam doloris scimdebat vestimenta sua. vnde super illud.
Math. xxvi. Tunc princeps sacerdotū scidit vestimenta
sua. **B**iosa **M**os est uideorū cū aliqui d blasphemie audiuit
scimdere vestimenta sua. **C**anibz eciam priores vident. **C**anis
em nō mordet dominū suū nec dilacerat. **I**psi vō dilacerat
dominum dum eū blasphemant. **I**psi eodem ore quo vimū

a deo creatum biberunt. incontinenti eum mordent et con-
 tumelijis afficiunt. similes canibus rabidis qui manu que-
 sibi panem porrigit mordet. **B**lasphemia etiam maius pec-
 catum videtur q̄ heresis. quia hereticus credit deo re-
 ra esse que loquitur. **B**lasphemus vero contra suam consci-
 entiam deo dicit q̄ scit non esse dicendum. **N**ec solū
 blasphemii culpabiles sunt apud deum. sed etiam illi qui tol-
 lerant hoc peccatum. cum prohibere possint. ut pater ma-
 ter qui non corrigit filios blasphemates et quos haec de-
 causa amittunt eos. dominus autem eos interficit. ut pa-
 tet in predicto exemplo gg. ii. prius positi in eodem capitu-
 lo. **S**imiliter illi culpabiles sunt qui permittunt contumelias
 deo fieri in domibus suis. cum prohibere possint. Nullus ho-
 mo timens deum permitteret alicui qz sanctu crederet otu-
 meliam inferri in domo sua ex quo possit homo prohibere qn-
 tomagis tollerare non debet ut creatori suo contumeliam
 inferatur in domo sua. **V**ix potest homo pati ut etiam eo
 fiat coniunctus patri suo vel domino suo terreno. **N**uomodo
 ergo possunt pati. q̄ carā eis coniunctionem dicatur de patre
 suo celesti. **N**ūq̄ culpabilis est qui permitteret in cellario
 suo templū alicui demoni fieri. et in ipso sacrificari. **N**onne
 taberna in qua luditur vel blasphemat templū dyaboli est
 quo deus exhortatur. **N**uomodo ergo possunt sustinere h
 qui veram fidem habent. dñi etiam culpabiles sunt qui in
 terra sua elia permittunt fieri. **N**icē ille culpabilis est qui in ter-
 ra sua paganorū ydolatrias tollerat. blasphemia enim ydolatria
 deterior esse videt in h. q̄ ydolatria honorez suū aufert. sed
 blasphem⁹ nō solū honore aufert. h̄ t̄ otuelia infert. **M**ag-
 na peruersitas principi⁹ qui bona subditoz suoz accipi-
 unt qn̄ deus hoc prohibet. **N**uando vero possunt accipere
 ad honorez dei et salutem animarū nolunt. domini possunt pe-
 naz peccatariaz imponere meritorie illis qui blasphemant.
Non sunt etiam sine culpa qui locant eis taxillos. et filia
 et qui assistunt ludentib⁹ vel blasphemantib⁹ quasi velint

— ne — —

ludere de fetore blasphemantium iudeis deteriores in hoc
 q̄ iudei obturant aures audita blasphemia. et signa dolo =
 ris ostendunt. et ut breuiter dicā in hoc possūt distingui
 filij dei a filijs dyaboli q̄ filij dei non possūt tollerare q̄ p̄
 eoz a blasphemantib⁹ sagitte⁹. filij vero dyaboli non cū =
 tant qñ videt deū ita sagittari qd th̄ exemplo potest oñdi
C fuit quidaz vxorē h̄ns. et ex ea tres filios s̄m op̄mo
 nem eius **C**ui vxor eius euz quada; die litigaret cum eo
 obiecit q̄ ipse credebat q̄ tres h̄ret filios. s̄ vnuſ t̄m suuſ
 erat **R**equisita vero ab eo quis suuſ ell̄. noluit ei indica
 re. Deinde cum pater infirmaretur ad mortem. et vxor de
 functa esset. ipse faciens testamentum. omnia dimisit illi
 qui filius suuſ erat. Post morte; vero eius intentō facta
 est inter illos tres quos ipse tāq̄ filioſ suos nutrierat eiuſ
 esset hereditas. quilibz em dicebat q̄ ipse ell̄ filius. et q̄
 sua debebat esse hereditas. **V**nde euz hoc delatuſ esset ad
 iudicem. precepit vt pater mortuus alligaret ad arborē
 et ille qm directius sagittā in eū mitteret hereditatē h̄ret
Vn alligato p̄e ad arborē duo ex illis sagittauerūt eum
 terci⁹ vero ydēs p̄ez suū sagittari offensus est vlt̄ modū
 cōtra alios duos. et dixit q̄ nullomō p̄ez suū sagittaret.
Exq̄ agnituſ est. q̄ ipse vere erat fili⁹ ipsi⁹. Et data est ei
 hereditas **S**ile iudiciū fec saloni. in. Reg. iii. de duabus
 mlerib⁹ que litigabāt de puero uno **I**llaz em ppndit esse
 m̄ez que non potuit tollare pueri interfec̄t̄ez. **S**ic filij
 dei non possūt tollare q̄ blasphemates p̄ez eoz sagittent
Et notand⁹. q̄ duplex est blasphemia quidaz est oris et
 quedaz est cordis. De blasphemia cordis legitur in viti⁹
 patruz. q̄ quidaz frater impugnabat spiritu blasphemie
 et cum sepe pergeret ad senes et ad abbatem p̄men. p̄ cu
 ra illius et non apiret causam. **A**bbas p̄men. videntis eum
 habere cogitationes dixit. **Q**uid habes. At ille aperuit q̄
 eum impugnaret spiritus blasphemie et statim dum ape
 ruit. apparuit sibi impugnatō leuior. **C**ui abbas p̄men.

617

Quando hec cogitatō te arripuerit dic **Ego** causaz non ha
beo. blasphemia sit sup te o sat̄an. hanc em̄z causaz anima
nō vult. Et inuit̄ in verbis istis duplex causa ppter qd nō
sit tantū periculus in hac blasphemia sicut mlti credunt.
Non enīz habet delectatōne cogitatō blasphemie ppter qm̄
ipsa placeat homīni. **V**ehemēs em̄ timor offēse diuīme ad=
ducit cogitatōnes istas. **D**icit homīni timido in tenebris
existēti et solitario velit nolit. adducit timor terribilia ad
cor suum. et nimius amor quem habuit m̄ ad filiū. addu=
cit ei memoriaz ipsi⁹ qn̄ defunctus est licet eciaz ipsa nolit
P dyaq quia scit⁹ displicet viro iusto ouicū et contumeliaz dei. inter dū
loqui⁹ conuicia dei in homīne ipso homīne audiēte. **E**t bla=
phemia illa est dyaboli non homīnis. et meret⁹ homo in b
ḡ displicet illi blasphemia. **E**t hec duo insinuant⁹ exemplo
predicto euz dicit⁹ blasphemia tua. et euz dicit⁹ hanc enim
causaz anima non vult. **H**ūmuz aut̄ remedii ora viciū hoc
est occupatō que animū impleat. et cōceptus blasphemie
talis. **D**ebz em̄ hō parum appreſiare tales cogitatōnes.

De peccato murmuris **C**apitulum secundum

Sequitur de peccato murmuris. Est aut̄ m̄mur oblo=
cuto in debito modo facta ora dm̄ vel factū alie⁹
Spāl̄ aut̄ dicem⁹ de m̄mure qd fit ora deū. vel
ētē eū qui est in loco ipsius. **D**icem⁹ autē hoc modo de h̄
peccato. **P**rimo ponem⁹ ea que possunt valere ad det. ipi⁹
Secundo tangem⁹ diuīas diuīsiones m̄m̄is. **T**ertio vero spāl̄
agem⁹ de m̄mure claustralii. **Q**uarto vero de remediis ora
pet in m̄muris. **A**d detestatōnez vero huīz peccati valere
possunt verba sacre scripture. que dissuadent nobis hoc
peccatum ut est illud sapiencie. i. **C**ustodite vos a mur=
mire. quia nichil prodest murmur quod fit contra ea que
deus facit. **N**ichil enim prodest homini. p̄m̄o plerisq; no=
cet. **N**on enim propter murmur cessat tribulacio. sed
ḡ potuit esse meritorii propter murmur fit demeritorii

Et inquinatur homo unde debuit mundari destruatur unde debuit emendari. **Vnde** destruxisti eum ab emundatione vel emendatione **Joh.** vi. Nolite murmurare inuidem. **Et** i. ad cor. x. Neque murmur. **Et** ad phil. ii. Omnia facite sine murmure. Secundo possunt valere ad detestationez huius peccati exempla. Primo exemplum christi. de quo ysa. liij. Quasi agnus coram tendente se obmu. et exempla sanctorum non murmur resonet nec querimonia. **Et** itez. Ecce homo sine querela. **Et** luc. i. Legitur de zacharia et uxore eius q̄ erant iusti ambo ante ipsum deum ambo incedentes in omnibus mandatis et in iusticijs deo sine querela. **T**ercio potest valere ad detestationez huius peccati hoc. q̄ murmuratores male dicti sunt. **Vnde** eccl. xxvij. Sufurro et bisignius male dicti sunt. multos enim turbauit pacem habentes. **Q**uarto potest valere ad detestationez huius peccati hoc. q̄ murmuratores odibiles sunt deo. **Vnde** i. ad rom. i. Sufurrones. et detractores deo odibiles. **T**quito potest valere ad detestationez huius peccati hoc. q̄ nescimus quid nobis expediat. **A**licui em magis expedit aduersitas quam prosperitas. **I**deo nullus de aduersitate nimurare debet. vñ in Ecclesia. Non est dicere hoc melius illo est. omnia em te pore suo apabunt. **S**exto potest valere ad det. huius petiti hoc. q̄ sum dei et ratio creatonis et redemptoris non debemur nimurare qui eadem placeat sibi facere de nobis. **B**er. Juste si bi redicat meas vitas qui pro mea posuit suam. **A**po. Siue mortuus siue vivimus sumus. **I**de Empti em estis precio magno glorificate et portate deum in corpore vestro. i. ad Cor. vi. Aug. Scit celestis medicus quid nobis datur est ad consolationez nostram et q̄ subtracturus ad exercitacionem. Non em homo sine causa iumento suo cibaria detrahitur. **E**t ipsa. xlvi. Ve qui dedicit factori suo et post hunc dicit lutum figurum suo qd facis. **E**t xxix. puerula est h̄ cogitatio q̄ si si lutum otra figuram cogitet et dicat opus factori suo non fecisti me. **P**receptio potest valere ad det. h̄ peccati vindicta q̄

69

dominus sumptus de peccato isto legit. **M**aria soror mo
ysi leprosa percussa fuisse propter peccatum inimuris. propter peccatum
istud dathan et abiron a terra absorpti sunt. **V**t legit' nu
meri. xvi. **E**t chore igni absupti est. **V**t legit' ibi deo propter
eciam peccatum istud misit dominus ignitos serpentines in filios ysrakel.
propter peccatum istud maior pars filiorum ysrakel in deserto periret.
VOmnes qui inimurati estis. **M**urmurante
eis populo contra dominum de labore ignis domini deuora
uit extremam partem casrorum. **V**t legit' numeri xi. **O**mnes
qui a viginti annis et super inimuratis contra me non intrabi
tis terram super quaz levaueri manus meas ut habitare vos face
rem. Preter ealeph filium yephone. et ioseph filium nun. Et
ut breuiter dicam. sicut dicit auctoritas de nulla re magis
offendisse dominum deos est populorum ille quod inimurando. **D**e pena ec
inimurancium in futuro. dicit iudas in epistola sua. **I**nij sunt mur
muratores querulosi summi desideria sua ambulantes. et pre
termittit penas dices qui vero procella tenebrarum est scrivata
in eternum. **G**reg. Regnum celorum nemo qui inimurat accipit
nemo qui accipit inimurare potest. **D**e divisione inimuris.

Sequitur de divisionibus inimuris quatuor tres ponere
sufficiat. **P**rima talis est. Est inimur superbie. inim
mur auaricie. inimur inuidie. et inimur impaciencie
et inimur sane conscientie. **D**e primo luc. vii. **V**ides philemon
qui vocauerat eum ait intra se. **H**is es set propter haec scierat ut quis
que et qualiter est miser que tagit eum. quod peccatrix est. **D**e
scodo. **J**oh. xiiij. **C**uare his vnguentum non redit. ccc. denariis.
xx. **D**e tertio matth. xx. **E**t accipientes inimurabatur adiutorius
premisa. dicens. **I**nij nouissimi una hora fecerunt et pa. ill.
fe. xx. **D**e quarto numeri xij. **O**ratus est inimur populi qui dolent
eum pro labore contra dominum. **Q**uintus inimur est qui aliquis
inimur de hoc quod aliquis vult cogere eum ad hoc quod est con
tra deum. et illud inimicum videtur esse significatum per aliam balan
que contra eum inveniuntur. **D**e quo legit' **N**isi xxij. aperuit dominus
os aline et locuta est. **Q**uid feci tibi. **C**ur percutis me.

Ecce iam tertio volebat cogere balaam aliam ad illud. q̄
 erat oīra dñi voluntatez ad hanc spēm p̄tinet murm̄ con
 sciēcie m̄mūrātis oīra p̄ct̄m Itē pōt diuīdi m̄mūr ī mur
 mur de bonis que oīferim⁹ ⁊ ī m̄mūr de malis que patim⁹
Primū m̄mūr dissuadet ī eccl⁹ vbi legit⁹ In bonis ne
 des querelaz et ī omni dato ne des tristia z mali verbi.
 De alio murmure legit⁹ eccl⁹. xix. Vir prudēs et discipli
 natus non m̄mūrabit correctus. prudens est qui futura
 preuidet. ⁊ premia. et tormenta et talis nō murmurat de
 flagello. Libeter em̄ virgaz tollat que a gladio pene eter
 ne eum oīhuat. pacienter eciaz sustinet ab eo flagllari a quo
 celestez hereditatē ex p̄ctat disciplimat⁹ ecia qui circa uti
 litates tribulatōnuz est īstructus similē non murmurat de
 correctōne. **T**ercia diuisio murmuris est ī murmur con
 tra deum. et ī murmur oīra proximū. **M**urm̄ oīra deum
 m̄lplex pōt esse vel de ī firmitate vel de paupertate v̄l de
 temporis īopportunitate vel de prosperitate malorū et ad
 uersitate bonorū. ⁊ silib⁹. **V**alde fatuū est m̄mūrare de ī
 firmitate cum utilioz sit vt frequencius īfirmitas q̄ sa
 nitas. Vñ ī vi. pa. Cū quidā p̄terret a iōhe heremita vt a
 eciana sanaret⁹ ipē r̄ndit Rē tibi necessariā cupis abicere
 vt em̄ corpora īnt⁹ ita anime a lāguorib⁹ purificant⁹ castiga
 tōmib⁹. et tñ dedit ei postea oleu bñdictū ⁊ sanat⁹ est. Itē
 qui dā miles roga⁹ q̄ndaz sanctū vir⁹ vt a morbo liberaret
 eū p̄cib⁹ suis. s̄ audito ab eodē q̄ melior ess̄ ī egritudine
 q̄ ī sanitate. vir sanct⁹ dixit Dm̄ in dñm vt suet te ī sta
 tu quo tu maḡ hūilieris. Fatuū est ecī murmurare de pauper
 tate eum sciamus pauperes electos esse ad regnum eter
 num. Iaco. ii. Nonne deus elegit pauperes ī hoc mundo
 diuities ī fide et heredes regni. De īopportunitate eciam
 temporis fatuum est murmurare et propter hoc. qui hoc
 facit nūq̄ pacē habbit. Et ī iob. Quis restitit ei et pacem
 habuit. Et propter hoc deus scit melius quid expediat
 mundo quez ipse habet regere qm̄ aliis. et qñqz expedire

videtur que non expediuit. **N**on quicaz heremita semina
 uit olera et visum est sibi pluuiam necessariaz esse oleribz
 et peche a deo et obtinuit. **E**t ut breuiter dicaz tale tpus,
 dedit ei dñs quale voluit. et tñ min? olus de terra exiit.
 qui credens vniuersalez defectu olerz esse in anno illo Pa-
 cienter hoc sustinuit. s? cū declinass? ad domu alterius here-
 mitc. et pulcherrima olera ibi vidiss?. mlt? ammiratus es-
 et dixit heremite illi que ei acciderat. cui heremita rñdit.
 merito hoc accidit tibi putabas ne te sapiencio? deo qui
 ei indicabas q? facere deberet. **E**contrario vero magne pa-
 ris occasio ess?. et qnqz eciā magne habundancie bonoru te-
 poraliu. si quis in talibz oformaret voluntate suaz volunta-
 ti diuine. **A**nde refert de quodaz agricola qui semper ha-
 bebat in agris. et vnicis suis vberiores fruct? q? alij. et cū
 requireret a vicinis suis qre hoc ess?. **R**ñdit non esse mi-
 ruz s? si fructus vberes haberet euz semp hret tale temp?
 quale ipse vellet. **S**uper quo cum alij mirarent? et inqui-
 serent quō hoc ess?. **R**ñdit ego nūq? volo aliud tpus hre-
 q? deus velit. **N**on cū tle sit tpus qle de? vult. sp habebo ta-
 le qle ego volo. **I**n magna pace erat homo iste. quia volu-
 tam suam oformauerat voluntati diuine. et ppter hoc ha-
 bebat bonoz tpalium abundanciam cum artifices ita of-
 fendi soleant qn instruuntur in operibz in quibus ipsi perici-
 sunt. non est mirum. si deus mltum offendatur quando de
 operibz suis ita a quibusdaz diuidicatur. **N**on est autem
 aliquis artifex qui non offendaret vltra modu si de operi-
 bus suis tm diuidaret. sicut iudicat de operibz dei. **D**e
 pspitate vero maloz t aduersitatez bonoz mltum viden-
 tur esse m?misse sancti. **N**on iob xxii. **C**uare impij vniuit sub-
 limati sūt ofor. **T**c Et iere. xii. **C**uare via impioru pspera-
 bñ est oibz q? puaricat? t inique agut. **E**t in ps. **M**ei aut p-
 ne moti sūt pedesqz zelau sup miqz pacē pctoz vilcs. **E**t
 abac. j. **C**uare respicis vteptores t taces ccculante impio-
 iustorem se. **E**t in ps. **V**sqquo pctores dñe glificabuntur

Et Mal' vltimo. Manus est qui seruit dō et q̄ emolu-
mentuz. qz custodim⁹ precepta eius. Sed cessat m̄mūr
istud si quis respiciat causam quare deus hoc faciat. fidel'
medicus. ego desperato omnia ocedit que ipse appetit.
illi vero de cūus salute sperat m̄lta negat. **S**ic dñs re-
probis copiaz tpaliū dat ut si qua bona egerunt. in m̄do
isto mercede recipiat. **E**t h̄m gg. Iste successus bonorum
tpaliū. signū est eterne reprobationis. Similē h̄m gg. Ma-
ctandi vituli in libis pascuis reliquent. huand⁹ uigo pre-
mitur. Ita mali per amena prata ad foueā. boni per aspera
ad p̄iaz remūt omnia mala pene sine m̄mure tollerāda sūt
quia iusto dei iudicio fiunt. Eccl viii. Non iudices cōtra
iudicē. qm̄ h̄m q̄ iustū est iudicat. De m̄mure claustralium

Equi ē de m̄mure claustralium de quo spāl' tange-
m⁹. qz hoc p̄et m̄lta infestat claustrales. Pec-
catū m̄mūris qnq; fuit iudicorū. h̄ non dicit iude-
cū. Notandū ergo. q̄ claustralīs m̄mūris de cibo vel po-
tu deficit in ipso principio belli spūal' q̄ est oera gūlam.
Vñ sup Math. iiiij. Dicit glo. In pugna xp̄i prius oera
gūlam agit. qz mīl prius h̄ refrenet frustra oera alia vi-
cia laborat. t̄lis claustralīs ab ancilla. id est carne vincit. q̄
est vilitas maria. Jero9. Rich vilius q̄ a carne vinci. Cū
de viro iusto cāte ē. Ecce homo sine querela. verus dei cōtor
de tali claustralī pōt dici. Ecce homo plenus querela vētris.
sui cultor. T̄les enī non dño ihu xp̄o. h̄ vētri suo seruit.
h̄m apo⁹. Ipsi de ventre suo deum fecerūt. Juxta illud
phili⁹. iij. Quoz de? vēter est. Nū vero m̄mūr p̄ferūt q̄si
pr̄ noster dei sui id est vētris dicūt. Ipsi eciaz vasa vacua a
gracia dei se esse oñsum duz m̄mūr in eis resonat. et duz ad
ignem tribulatiōnis crepant satis appetet q̄ aqua diuīme
gracie in eis non sit. Ad litteram. Olla vacua ad ignem
crepat. et doluz vacuuz m̄luz resonat. plenū vero nō sic
Ipsi quando deberent domino escaz apponere cuz grata sal-
sa bylaritatis. Laylare enī datorē diligēt de? Juxta v̄bū

apli Ypsi fel m̄moris in escā eius ponunt pro salsa. Ut re
 re dñs pōt dicere. dederūt in escāz meaz fel. q̄si nō legnit
 de dño. qui cū gustass̄ acetuz felle mixtū noluit bibere.
 Tl̄es ouertūt in retro. sicut vxor loth et in statuaz salis
 vertunt. Statua videt homo esse. et non est. sic tl̄es vi-
 dent monachi esse et non sunt. Vnde in vi. pa abbas pa-
 stor. Qui querulus est monachus non est. tales sunt ve-
 lue rota non bene v̄cta v̄nctōne gracie. et ideo m̄murat si
 eut rota carri. Vnde eccī. xxxiiij. Precordia factū q̄si rota
 carri. Claustralīs ecī m̄muras omne bonū claustrī dat pro
 modico feni ad opus iumenti sui. Omne bonū claustralūz
 est pax. Sup̄ is dicit exposito ibi. pax sup̄ ysrl̄. Omne
 bonū vno & vo dixit Claustralīs ecīaz m̄muras intromittit
 se de hoc q̄ ad ipfūz non p̄met. Ipse em̄ iam suus non est
 sed dei vel abbatis sui. Nec solū dei est ratōne creatōnis vel
 redemptōnis. sed ecīaz ratōne sue redditōnis. Vn q̄ se in-
 tromittit de se de aliena re se intromittit Berñ. Qui cura
 vestri semel nobis omisisti. q̄ adhuc ws de vobis intro-
 mittitis. Li dic dñs Joh. vleimo. Cui d ad te tu me seque-
 re. Claustralīs ecīaz m̄muras auctoritate sua pp̄tia vult dis-
 spensare libimet de cruce religionis qm̄ assūp̄tis d̄tra om-
 ma iura Berñ. Si specta est michi fateor tua ipsius c̄ispe-
 satō. et vereor tibi illudi sub tegmine et nomine discretōis.
 et carnis prudentia Claustralīs ecīaz murmuras xpo postpo-
 sito discipulis factus galieni. Vnde Berñ. dñs docet per
 dere animas galieni et ipsoeas saluare. Cui oſilio poenit,
 acquiesces aut cui vis esse discipulū. Ite putate queso
 monachuz non medieū. nec de oplexione iudicandum. sed
 de professione. Claustralīs ecīam murmurans quendam ce-
 cum qui eum in foueam multociens precipitauit ducem
 sibi constituit. Iste cecus proprius est sensus qui in fo-
 ueaz peccati eū multociens precipitauit q̄z tñ adhuc vult se
 qui. Talis claustralīs ad deūz vertic tergū et ad iumentū
 suum faciem. poenit eligens voluntatem suam facere sui

corpis q̄ dei. ipse ecia; vult eque habū danter viētuz et re
sticū habere in presenti sicut illi qui nullam aliam retris-
butō nez expectant in futuro. quasi pro nichilo reputant
terram desiderabilem que ei pro mercede danda est. cū tñ
cōnumis consuetudo habeat q̄ operarijs quibz merces ma-
gna soluitur in vespere. de iuētu non prouideatur alij sa-
tem qui bo alia merces in vespere non soluit in viētu pro-
uidet. Mirari debent qui vident aliquem claustralē mur-
mūrātē. q̄ si si viderent uimentū loqui cum claustralis
uimentum debeat esse Juxta illud Jumentū factus sum
apud te. Vnde cū quidam ingredi volens religionem que-
rere a beato bernardo. quid ei esset maxime sibi necessa-
rius. ipse dixit ei. vis esse asinus Illo autē querente quo
modo hoc possit esse. Respondit Qui vult esse in religi-
one debet quodlibet onus inunctum sibi facere in differen-
ter. et quēlibz cibū sibi apposituz comedere et is est mod⁹
asini. Sed in quibusdam claustris adeo sunt assueti huic
monstro q̄ non paueant. cū audiunt claustralem mūrā-
tē. sicut dieit de balaan q̄ ita assuetus erat monstris q̄
non expauit vocem asine. In uno casu vidēt claustrali li-
cium mūrare. vt qn̄ precipitur aliq̄ voluntati dei con-
trarium In simili enim casu asina balaan mūravit Vnde
cum mūr sit loquela veteris hominis retus homo mor-
tuus debeat esse in claustro. mirandū est de murī clau-
straliz ac si hoīes mortui loquerent̄ ideo murī deberet es-
se a claustralibz quicquid eis fieret. sicut a mortuis homi-
bus. Claustralis eciam debeat esse mortu⁹ mundo. et iam
habet sudarium induitum scilicet habitum suuz in quo sepe
litur.

De remedijis contra murmur

Sequitur de remedijis contra peccatum mūrmuris
Et possum⁹ contra hoc vicium quatuor remedia
assignare Primū est exēplū r̄pi. vñ aug⁹ omnia
eterna ostēpsit hō de⁹ vt omnibz ostēpnēda mōstraret ⁊ om-
nia aduersa sustinuit. vt sustinenda doceret. vt ne in illis

quereret felicitas. nec in istis timet aduersitas. **C**Secundum
 dum remedium est. q̄ homo cogitet q̄ murm̄ q̄ fit de malo
 pene alicui illato fit contra deum. cū omne malū p̄ne a deo
 sit. vnde exodi. xvij. Non contra me est murm̄ istud. s̄ cō
 tra dominū. **E**t nūri. xiiij. N̄sq̄ quo m̄ltitudo pessima mur
 murat oīra dominū. Ideo q̄cquid infert a persecutore pa
 cienter tolerandum est. et pocius debet habere oculū ad
 deum qui habet persecutorem in manu sua q̄ ad ipsū perse
 cutorem. **C**uius formam dedit dominū in cruce q̄n om̄issis
 persecutoribus dixit. deus meus deus meus ut q̄ dereli
 quisti me. **V**nde sup̄ illud. Timeat dominū om̄is terra.
Dicit aug. Si creature seūiant deū time non illas. quia
 omnia sub deo sunt. Item glō. Cupiditatez nocendi per te
 habes. potestatem autē nocendi si ille non dat non habes.
Ideo deus homo ante homīez stans ayt. Non haberet in
 me potestatem nisi esset datū tibi desuper. nec ecīā ip̄e dy^o
 bolus v̄l vnam ouiclaꝝ p̄tuit tollere viro sancto Job. nisi
 prius diceret mette manum tuam. hoc est da potestatem.
Terciuꝝ remediuꝝ est. q̄ hō cogitz intentōnem qua dō
 permittit filios suos flagellari. Qui em̄ magnū amorez co
 gitaret exquo dñs filios suos flagellat ipse non m̄murrarz
 Gregor. Ipse solus de flagello m̄murrat qui causam per
 cussoris ignorat. **E**t apo. iij. Ego ques amo arguo et ca
 stigo. **Q**uartū remediuꝝ et precipiuꝝ gracia dei. Cuꝝ em̄
 m̄murr prouemiat ex defectu celestis vnc̄tōnis in corde ho
 minis sūmū remediuꝝ est postulare vnc̄tōnez celestis ḡcie
 ut faciat murm̄ istud cessare et non vnc̄tōne carnalis v
 luptatis que licet ad tēpus m̄murr cessare faciat. tam̄ im
 posterz magis reddit querulosuz. **V**nde ad heb. in fi. Opti
 mū est gracia stabilire cor. non estis que non profuerūt
 amblantibꝫ in eis equē defacili poss̄ homo impetrare a deo
 graciā per quā talia otēpnerentur. si quis ex corde eam pe
 terz. sicut ab homīe ea pro qui bo m̄murrat. Sene. Quare
 pocius impetratz a fortuna q̄ det q̄ a me ne petaz

De defensione peccati.**T**ercium capitulū

Equūt de defensione p̄prīj peccati. quo vītō mltū laborant homīnes qđ figuratū est geneb iiii. **N**bi parentes nostri cum cognoscēt se esse nudos consuerūt folia fīcīs. et fecerūt sibi perizomata **A**d dē. vero hīi? peccati possunt valere verba sacre scripture cī suadēcia illud **A**d ro. xij. Non w̄slipſes defendētes kīi. **E**t super illud **N**olite exaltare cor. Dicit glo. **S**i iaz feciſtis iniquitatēz per cupiditatēz non defendatīz per elatōez **S**ecūdo possunt facere ad hoc exēpla sanctoz qui culpabiles se cognoscunt vbi eciam culpabiles non sunt. ḡg **P**onaz menciaz est ibi culpā agnoscere vbi culpa non est **P**rou. xviiij **J**ustus prior accusator est sui. **E**t gen. xxvij **J**acob qui lenis erat nuda colli. et manz pellibus edim̄, protexit ī signū q̄ vir iustus. et si īnocens sit. p̄ctatoz rez tñ se debet reputare. **E**t gen. xljj. **C**ypho īuento ī saēco beniamīn uidas qui tenet figuraz confessionis se acceſsant licet non esset culpabilis de re illa dicens ita. q̄ re ſpondebim̄ domīno nostro. et subdit. deus īuenit iniquitatēz seruoz ſuoz **I**lle etiaz qui peccatū non fecit nec īuentus est dolus ī ore eius. signa peccati habere voluit. voluit enīz circūclī. et cū iniquis reputari **T**ertō pot valere ad hoc. si ostēdat q̄nti meriti sit humilis confessio et accusatoria **V**nde greg. Non minus amiroz hūlimā cōfessionez peccatōz c̄m sublimia gesta virtutū. **I**tem ī ps. **D**ixi confitebor aduersum me. et tu re. **F**c. **P**rou. xv. **R**eſponsio mollis frangit iram. **M**ollis responsio est ſuipſ. **Q** accusatō que mltū frangit iram dei **E**t ſuper illud ps. **I**n iusticias meas non abscon. dicit glo. **Q**uādo homo detegit deus tegit. cum homo tegit deus nudat. cū homo agnoscit deus ignoscit **I**deo latro regnū ī cruce meruit. quia ſe acceſſauit **A**n aug. loquēs de illo verbo ſacrificium laud. ſ honori. me. et illiciter quo ostendaz ſalutare dei a qua tibi p̄es non exeat. **I**n eo em̄ q̄ ſe acceſſauit deū laudauit. **E**t

Sup illud **V**eritas de terra orta est. et iusticia de celo p.
 dic aug? . q. d. de? . paream? ei. quia non parcit sibi. igno
 scimus ei. quia non ignoscit sibi. **Q**uarto potest valere ad
 det. huius peccati hoc qd p?m istud mltuz impedit pecca
 torem. non vult em? deus a peccatis suis liberare eum qui de
 fendit ea. **V**n aug?. **T**u factus es peccati tui defensor.
 quomodo erit deus liberator. ut sit ipse liberator. tu esto ac
 cusator. **Q**uinto potest valere ad det. huius peccati. si ostendatur
 datus multiplex eius stulticia qua peccatum suum defendit. **E**t
 prima stulticia est talis. quia ipse defendit pessimum hostem
 suum quem habet. Peccatum ostendit pessimus hostis esse
 quem homo habeat ex hoc qd nullus alius hostis. nec homo
 nec dyabolus potest nocere homini. si ab hoc hoste sibi caue
 rit. Nulla enim nocebit aduersitas. si nulla dñetur ini?tas.
Secunda est stulticia. quia cum abyssus miserie abyssum
 inuocaz misericordie. ipse debuit miseriaz suaz plene exp?me
 re. ut dei misericordiam plus possset mouere. ipse vero at
 tenuat miseri?am. quasi nolit misericordia dei mouere. Non
 sic faciunt pauperes clam patentes. ymo pauperiem et misere
 ri?am si qm habent hominibus denudant. **T**ertia stulticia
 est. quia non vult manifestare in curia misericordie pecca
 tum suum. et reseruat illud in foro iusticie ubi manifesta
 bitur ad penam ex quo h? non vult manifestare ad veniam.
Sexto potest valere ad det. huius peccati. si ostendatur
 in illis magna peruersitas qui peccata sua defendunt. per
 uersitas eorum patet ex hoc. qd do? persecut? est usq; ad mor
 tem propriam se? peccatum sicut dictum est in principio summe
 ipsi defendere voluit ad lesionem proprie consciencie. et usq;
 ad dei offensam. cum tam omnes creature peccatum debeant per
 sequi tanq; opus dyaboli. et tanq; illud qd solu indecens
 est in hoc mundo. **S**eptimo potest valere ad det. huius pecca
 ti. si ostendatur ini?titudo eorum qui peccatum suum defendunt.
 Ingrati vero tales dei misericordie et bonitati d? benefi
 ciuum ipsius volunt attenuare. Beneficiu? bonitatis diuine

attenuat qui culpas suaz diminuēs beneficium remissionis
 qđamō dimīnit. Vnde in sp̄m sanctū peccare videt̄ cui ho
 mitas attribuit̄. Ad detest. vero hui⁹ peccati facere po
 test hoc. qđ illi qui peccata sua defendūt in culpa sua ipsum
 deū inuoluere volūt. Vnde super illud gen⁹. iij. Vocē tuā
 audiui in paradiſo. Dicit g. Propriū est peccantibz deo
 velle adtribuere unde accusant̄. Qd̄ inde est. qz sic pecca
 tur homo cum vellet esse par deo sez liber. sicut ille ab omni
 domino. Qm̄ ergo illi in maiestate par esse non potuit in
 peccato sibi parez euz facere ostendit. ymmo eum vult ostē
 dere nocentez. se autem innocentem. Et sup illud nolite in
 que agere. Dicit glo. Malū est peccare. et peius pſeuera
 re. pñciosiqđ est in deum se defendendo culpas suam p̄icere
 Ad detest. eciam hui⁹ peccati videt̄ facere qđ dñi vi
 det̄ petere speciali custodiā oris sui ppter p̄t̄m istud. Vn
 mps. Pone dñe custodiaz ori meo. Et subdit non decli
 nes cor meū in verba malicie r̄c. Non declines id est non des
 clinare permittas. Excusatōnes vero in peccatis dicuntur
 verba malicie. vel quia sunt otra bonitatem dei. quia bene
 ficiū dei volūt attenuare. vel quia ille qui excusat se deum
 vult infamare. dum culpas suam in deū nūt̄ refūdere. Ut
 adam gen⁹. iij. qñ dixit dño. M̄ker qm̄ de c̄isti michi sociaz
 dedit michi de ligno et om̄edi. Et quia ipse difendit qđ
 om̄nes homines deberent persequi sez peccatū. Et nota
 qđ mltis modis solent homines peccatū suū excusare vel de
 fendere. Alij pre infirmitate carnis. Cōtra illud eccl̄i. v. Re
 dederis os tuū vt peccare facias carnem tuaz. Alij mltitu
 dine peccantū. Juxta illud eccl̄i. xxxij. Peccator homo vi
 tabit corruptōnez. et ad volūtatem suam inueniet cōpara
 tionem. Talibz pōt̄ dici illud illis qui excusant se mltiu
 dine peccantū non mīm̄ ardebunt ymmo maior ignis erit
 secūdū qđ plā ligna erūt in igne. quia sūm ligna exardescit
 ignis. vt legit̄ in eccl̄i. Contra hūc modū excusatōnis est
 illud ero. xxij. Non sequeris turbam ad faciendū malum

Turbam sequitur qui eam imitatur. Et ceci. vii. Ne peces in multitudine ciuitatis Alij vero excusant se per robilitatem suaz qui magnum dedecus faciunt nobilitati sue. quando rei vilissime et immundissime de ea scutum faciunt Jam mundissima res pectus est. Turpis est nobilitate sua peccatum defendere quod si aliquis miles scuto suo vile sterquilinum protegeret Alij vero excusant se per inuentutem suaz qui videntur dicere quod inuentutem suam a dyabolo teneant. cum credant dyabolo in inuentute esse seruendum

De piurio et duabz eius speciebus **C**apitulu quartuz

Sequitur de pecto per iuriis Et notandum. quod due sunt species piurij Una est iurato pruensa Alia est iuramenti liciti transgressio Ad dete. vero sedie speciei piurij Notandum est. quod ille qui iuramentum licitum facit ipse quasi laqueus ad collum suum ponit. Guxta illud prouidetur. Illaqueatus es verbis oris tuu. et captus propriis membris Non vero iuramentum licitum transgreditur ipse laqueo illo quasi propriis manibus se strangulat. potius expediret ei solum quod stritius esset quod laqueo ad collum suum posito ipse strangularet quod quod iuramentum licitum transgredere. **D**e alia vero specie iuramenti notandum. quod multa sunt que debent homines cohibere a peccato isto **P**rimus est. quod ille qui scienter priorat in primo per iurio suo manu illaz dyabolo dat qua ipse targit euangelium vel qua targit manus illorum iurat et donec ipse peniteat de per iurio illo manus illa dyaboli est. et quoniamque se manu signat manu dyaboli signatur **S**ecundum remedium est hoc. quia cum alia peccata fugiant et quasi timeant res sacras peccatum piurij non timet eos. sed illis approximatur Si quis vult formicari. si ipse est infra ecclesias ipse exit inde si est in cimiterio ipse exit inde Si proximus est in cimiterio vel ecclesie ipse elongat se ab eis Ille vero qui vult priorare intrat ecclesiam. si erat extra intrat ad altare et omittit peccatum per iurij. quoniamque super altare. quoniamque super euangelium. quoniamque super ipsum corpus Christi.

qd horrenduz est dietu. **M**ix est quo ipsa terra eum non
absorbeat vel quo angli circa corpus xp̄i eum non perimunt.
Ipse eciam dyabolus timet res sacras et quasi reueretur.
q̄ non facit ille qui priorat. **T**ercium est hoc. q̄ ille qui
priorat fur et sacrilegus em rem alienaz inuitio dno et rem
laetaria quia nomen domini sanctum inuanum assumit otia pro-
hibito nem illam. **E**xodi. xx. Non assunies nomen dei tuu
inuanum. **Q**uartum est hoc. q̄ ipse falsarius est. si quis
sigillo domini pape sibi omisso ad affirmandam aliquā veri-
tatem vteretur ad aliud affirmanduz ipse falsarius iudica-
retur. et excommunicatus est ipso iure. nec posset absolui
ab episcopo suo. **S**ic cu deus permiserit hominibus ut assu-
mant nomen suum ad affirmatione veritatis. si vtanc no-
men eius ad affirmanduz falsi flari hunc. et quo ad deum
excommunicati excommunicatō illa que habet uar ad Cor. xvi
Si quis non amat dñm ihesū anathema sit. **Q**uintum est
hoc q̄ ille qui scienter priorat mitit deum inuoluere in pctō
suo. **C**um emiū iurare sed m̄ aug⁹ sit deum in testem addu-
tere deum ad testificanduz falsi. **T**al' quātum in se est vul-
naius malum facere xp̄o ut videt q̄ xp̄i crucifixores. **I**p-
si em inuulerunt xp̄o tm̄ malum pene. **I**pse vero vult eum
inuoluere in malum culpe q̄ deterius est. **I**pse vult facere re-
putari deum deceptorez dum in nomine eius quasi per ma-
nuz eius vult homines seducere q̄ genus peccati non legi-
tur omisum fui sse ecia a dyabolo licet dyabolas mendax sit
et pater eius. et per mendacium homines seducat t̄ non
legit q̄ ipse iurantū mendacū adducat. ut melius possit
seducere sic faciūt illi qui priorant. **S**extum est hoc. q̄
cu in noīe ihu fletat omne genu. celestium terrestrium et
infernorū. **A**ut legit philipp. ii. Ille qui priorat cum in no-
mine ihu xp̄i otumeliam deo faciat deterior videt esse illis
qui in inferno sunt. qui in nomine eius genua flectere di-
cunt. **S**eptimum est hoc. q̄ cu homo per hoc torqueat
per quē peccat i t̄lis in nomine dñi peccet. ipse in nomine.

domini merito pumetur. ut cum illud inuocauerit non ex
audiatur. et cum ad illud fugerit non protegat. **C**um alijs homi
mbo nomen domini sit refugium. **P**roli. xviii. **T**urris for
tissima nomen domini ad illud currit iustus et exaltabitur.
Contra iustum est hoc. qd per iuriuz enumeratur inter ea que
odit dñs. **Z**ach. viii. **V**bi sic legit. **V**nusquisq; maluz co
tra amicum vestrum non cogittis in cordib; vestris. et iura
mentu mēdax ne diligatis. omnia em h; sunt que odi dicit
dñs. **N**onū est maledictio que fit sup periuros et in pnti
et in futuro. **V**nde zac. v. **V**idi volum et subditur et
dixit dñs ad me. **I**dece est maledictio que egreditur sup fa
ciem omnis terre. quia omnis fur sicut ibi scriptū est uidi
cabit. et omnis iurans ex h; similiter iudicabitur. educaz illud
dicit dñs exercituuz et veniet ad domū furis. et ad domū
iuratis in nomine meo mēdacer. et cōnorabitur in medio
domus eius. et consumet eum. et ligna eius. et lapides.
Contra decimū est hoc. qd pctū istud replet homines iniquita
te. **V**nde eccl. xxiiij. **V**ir mltū iurans replebitur iniquitate
et non discedet a domo eius. plaga. in fine huius verbi tan
gient pena puerioruz in presenti. **V**nde decimū est hoc. qd per
iurus perdit deum dum iurat. perdit eciaz iusticiaz siue fi
dem suaz. **R**epellitur em post puerū a testimonio claudit si
bi ingressuz regni celestis. vñ in ps. **L**uis ascendit in mo
tem domini. **E**t subditur. **L**ui non iurauit in dolo proximo
suo. vbi per contrariū iuravit qd qui periurat in dolo non in
trat. **D**uodecimū est hoc. qd sacra scripture ppter magnū
periculum puerū dissuadet iuramentuz et prohibet omnino
Vnde math. v. **E**go autē dico vobis non iurare omnino.
Contra notand. qd contra iuramentuz septē dissuadentur in sacra
scriptura. **P**rimū est appetitus iurandi siue affectatio
iac. v. **A**n oia f. m. n. iii. neq; p ce. neq; p ter. neq; p aliud
qdeūq; iuramentū. **S**ic autē smo vester. est ē. non non. vt nō
sub iuditō decidatis. **S**ecundū est assiduitas iurandi.
Vnde eccl. xxiiij. **J**uratoī non assū escat os tuum. **M**ulti

enī casus in illa **E**t iterum nō nominatō dei non sit assidua in ore tuo **T**erciū est iurare ex leui causa. vel nulla **V**nde deus. v. Non usurpabis nomen dei tui frustra. quia nō erit impūitus qui super re vana illud assumperit **T**ria alia que dissuadent circa iuramentū sunt falsitas eius q̄ iura tur. subita iurato. et iurato iniusta que per oppositū mūtur **J**ere. iiiij. vbi sic legitur **J**urabis. vnuit dñs in veritate. et in iuditō. et in iusticia **S**eptimū est iurare per creature **M**ath. v. Ego autē dico vobis non iurare omnino neq; per celū. quia dom⁹ dei est. neq; per terram. quia sc̄ bellum pedum est **D**eo autē dissuadet iurare per creature. ne assiduitate sic iurādi dilabant homines in ydolatriam **D**e peccato mendaciū **Q**uartū capitulum

Sequitur de peccato mendaciū de quo hoc ordine dicemus **P**rimo q̄ sit mendaciū. et ponem⁹ ea q̄ possunt valere ad dē. hui⁹ peccati **S**ecundo tangemus alij de diuersis diuisiōnib⁹ mendaciū **E**st autē mendaciū secundum aug⁹ **F**alsa significatiō vocis cum intentōe fal lendi **A**d detestatōem vero hui⁹ mendaciū **P**rimo possunt valere verba sacre scripture que dissuadet nobis mendaciū **N**ec est illud eccl⁹ iij. **N**e accipias faciez aduersus faciem tuaz. nec aduersus animā tuam mendaciū. aduersus faciez suaz accipit qui veritate sua exclusa a corde suo que est dei similitudo. flitatē que dyaboli facies est assumit **E**t eccl⁹ viij. **N**oli amare mendaciū. et post in eodē ca⁹ **N**oli mētiri velle omne mendaciū **S**ecundo potest valere ad dē. hui⁹ peccati hoc. q̄ peccati istud dyabolicū est. **P**rimum enī mendaciū dixit dyabolo **H**en. iij. **N**e q̄qm moriemini **V**nde ioh. viij. legit̄ de dyabolo **C**uz loquit̄ mendaciū ex p̄p̄ris loquit̄. qz mendax est et pater eius **I**pse est pater mendaciū quia primus inuenter est et pater eius scilicet hominis mendacis homo em̄ mendax filius est dyaboli imitatorne **J**oh. viij. **N**os ex patre dyabolo estis. et desideria patris vestri vultis facere **T**ertio potest valere ad dē.

huius peccati hoc quod pateretur istud illud membrum inquit in quo
 magis est indecessus. si os reddit enim illud ab hominabile deo. unde
 prouer. xij. Ab hominato est deo labia mendacia. Si aliquis
 os suum apertum aperiret muscis et alijs rebus immundis
 quecumque vellent ibi mordicare os eius ab hominabile esse ho-
 minibus. sic os mendax ab hominabile est deo. eius immundici-
 a peccati multo amplius displicet deo immundicia musca-
 rum vel siliquarum rerum. Quarto potest valere ad det. huius
 peccati hoc. quod peccatum istud falso reddit quantum preualet
 denarius verus denario falso tam preualet homo verax ho-
 mini falso et mendaci unde bonus deus. valet. c. flos. et unde
 homo verax centum mendaces. Unde multum melioraret se
 aliquis si remoto peccato mendacij non de cetero loquere-
 tur. Deus cui non displiceat si aliquis de denariis suis inueniat
 falso. Deus est qui non poterit denarios velit habere benos
 quam flos. sed de ipsis non dolent miseri homines quam scipios
 falsos inueniunt. et potius volunt se esse flos quam veros. in
 quo apparet cecitas eorum quod amplius amant denarium unum
 quam scipios. Quinto potest valere ad det. huius peccati h.
 quod mendacium est quasi venenum quod tante efficacie est quod in
 ipso ore existens hominem interficit. Juxta illud sapie. i.
 Da quod mentitur occidit animam. Unde miser
 homines non timent quoniam venenum istud in ore sentiunt. Pe-
 ius est venenum istud veneno materiali sicut causa deterior
 solet esse suo effectu. Mendacium enim quod fuit in ore serpen-
 tis oculo videtur fuisse venenum quod in ore habet serpens.
 Sexto potest valere ad det. huius peccati hoc. quod omnis
 menciens quasi proditor est. vult enim quod iste cuius mentis fidem
 sibi adhibeat fidem tamen ei non seruat immo vult eum deci-
 pre. Septimo potest valere ad det. huius peccati mag-
 nitudine ipsius peccati que insinuat nobis. Ecce xx. ubi sic
 legitur proditor est fur. quod assiduitas viri mendacis prodi-
 tonem tamen ambo hereditabunt. Ideo videtur esse prior qui
 assuetus est mendacij quam fur. quia fur nocet corpori. ille

autem qui mentitur nocet anime dum eam in errorem inducit. Itēz appetit malū qui est in fure quo ipse appetit re alienā est appetit rei bone. sed appetit eius q̄ mētit est appetit rei male. Fur enim suū bonū t̄pale q̄rit sed mēcīes alie nū malū s̄c̄z errore p̄ximi. Vn p̄ctū mendacij p̄ctū dyaboli cū est. et peccatū malicie nūerat a salomone inter peccata que deus odit. Proi. vi. vbi sic legit. Sex sunt que odit dēz & septimū detestatur anima ei⁹. Ocl̄os sublimos. līm guaz mendacem. Sicut ergo aliquis erubesceret. si in furto deprehēderet. sic erubescere deberet si mendaciū eius deprehenderet. Nec aut qd̄ dictū est q̄ & fur & mendax perditōnez h̄ere ditabūt non est int̄lligenz de quocūqz mēdace. sed de illo qui dicit mendaciū nociuuz. Et ad eandē spēz mendacij referendū est qd̄ dictū est prius. Ds qd̄ mētitur occidit animā. Et illud ps Perdes omnes qui locūt̄ mendaciū. Detrauo p̄t valere ad det. hui⁹ peccati pena qua pūt̄ peccatuz istud. de qua pena h̄es p̄u. xx. Quauis est homini panis mendacij. sed os eius implebit̄ calculo. De pena mendacij hēt̄ur act. v. De ananīa sic ayt petrus. Non es mentitus hominib⁹. sed deo. q̄ cū audīss̄ expirauit. Non p̄t valere ad det. hui⁹ peccati hoc. q̄ peccatum istud valde nociuuz est eccl̄ie dei. facit enīz q̄ vix alienū fid̄es adhibeat̄. Jero⁹. Mendaces faciūt ut vera dicenti bus non credant. Vn ppter mendacia hominū mltiplicantur iuramenti. et piuria. lingua hominis mendacis est velut arcus dyaboli ocl̄os int̄iores filior̄z dei sagittans. Vn Jere. ix. Extē derūt lingua suaz q̄li arcū mendacij. non veritatis. Et ibidē Sagitta vulneris lingua eoꝝ. Decimo p̄t valere ad det. peccati hui⁹ si ostendat̄ q̄nti meriti sit abstm̄ere ab hoc peccato. Ad qd̄ p̄tinz qd̄ in viti pat̄ legitur de quodā heremita qui visitatus est ab alijs heremitis delatis ibidez per fluiū ministerio anglorum qui dixit eis aliq̄ q̄rēti b̄ de eius ouersacione hoc custodiū exquo conuersus sū q̄ uūq̄ mendaciū de ore meo procederz neqz

post amorez celestiaz terrenuz alig̃ amarez. H̄ nec gracia domini in h̄is nichil defuit. qui cqd̄ pecc̄ a d̄no sine mora cōsecutus fuz et infra tridū sicut ipsi p̄uderūt mortu⁹ est et anima eius ab angelis iphis videntibus recepta est. **M**a gni meriti salomon esse sciebat se a mendacō cauere. cū b̄ pecc̄t **P**rocul. xxx. **V**anitatem ⁊ verba mendaci longe est a me. **V**ndeциmo potest valere ad det. huic peccati quia homines assueti huic peccato in obprobrio magno sūt. **Vñ** **E**ccl. xx. Obprobriū magnū in homine mendaci. Et post ibidem **M**ores hominū mendaciū sine honore. ⁊ ofusio illex cum iphis sine intermissione. **E**t eccl. iiii. Non tradicas vbo veritatis vlo mō ⁊ de mē datō meruditōis tue cōfundere. **D**uodecimo pot valere ad det. huic peccati. q̄ ḡuiter vulnerat iste qui cadit peccato isto. **Vñ** eccl. xx. Lapsus false lingue. q̄ qui in paumento cadit. **M**lti vi det esse corruptus menciēs cui pocius placet qd̄ non est. qm̄ qd̄ est. Et mlti viderēt oclōs infirmos. cuz tenebre. fallitatis ei placeant. et lumen veritatis ei displiceat. Corruptōnez hominis mendacis insiniat aug. sup illud ps.. Perdes om̄s qui loquuntur mendaciū dicens. merito perdit menciēs. quia declinat ab eo q̄ est in illud qd̄ non est. **D**e diuisiōnib⁹ mendaciū

Qequit de diuisiōnib⁹ mendacie que mlti sunt. Primo in octo mēbra sive in octo species q̄s ponit aug. in libro de mendacō. Prima species est mēdaciū in doctrina religionis qd̄ est otia fidez vel bonos mores hoc sume fugiend⁹ est ad hoc nulla causa quisq; debet adduci. Secunda est. q̄ nulli prodest et alicui obest. Tercia est. q̄ prodest vni. et alteri obest. Quarta est. q̄ fit menciendi fallendiqz libidine q̄ est mirz mendaciū sicut dicit aug. Quinta est. q̄ fit cupiditate placendi de suo eloquio. Sexta est. q̄ nulli obest ⁊ alicui prodest ad pecuniaz ei⁹ hūadaz. Septimū est q̄ nulli noez et alicui prodest ad vitaz corporis seruandam. Octauum est. q̄

636

nulli obest et ad hoc prodest. ut ab immūdicia corporis aliqua tueat. **P**rimae tres species mendacij sunt mortalia peccata si cum desideratōne dicantur. **Q**uinque alie venia-
lia peccata sunt. nisi assit aliqua circūstānciā que ea morta-
lia faciat. **A**lia autē diuīsio mendacij est in tres species. s.
in mendaciū permitosū. et iocosuz. et officiosum. sive benignum. **P**rimū membrum huius scđe diuīsiōis continet tria
prima membra prime diuīsiōis. **S**econdūm vero membri
continet quartū et quīntū. **T**erciū vero membri huius
diuīsiōis continet tria ultima membra prime diuīsiōis. **T**ertia autē diuīsio mendacij est in mendaciū p̄ncipaliſ
assertōnis et mendaciū falsi testimonij. **A**d detestatō
niem vero falsi testimonij aliqua addere possumus. licet ea
que prius dictasunt ad detestatōs mendacij ad idēz possint
referri. **N**atand. q̄ contra peccatū falsi testimonij. primo
possunt valere verba sacre scripture que illud dissuadent.
Vt est illud exo. xx. **N**on loq̄ris otrā p̄ximū t. falsū testi-
moniū. Et eius dē xxiiij. **N**on iūges manū t. vt pro impio
diccas falsū teſti⁹. **S**ed o p̄nt valere ad idē omīnatōes q̄s
sacré scripture facit fliſ testimonij. vt est illud Proi. xxx.
Testis fli⁹ nō erit ipiūt⁹ t q̄ loq̄t⁹ m̄daciū pibit. Et p̄u xxi
testis m̄dar pibit. **T**erciū est h̄ q̄ p̄cēt̄ istud mltū nociuū
est. noez em̄ dō. noeet iudici. noeet ei otrā quē testi⁹ ferē.
Vn̄ aug⁹. **F**alsidic⁹ testis trib⁹ p̄sonis est obnoxius p̄mo
deo cuius presentiam contempnit. deinde iudici quem mē-
ciendo fallit. **P**ostremo innocentī quem falso suo testi-
monio ledit. **V**nde falsus testis licet septenvez p̄miten-
tiam egerit de falso testimonio nondum liberatus est donec
ei satisficerit proposse qui rem suam pro falso eius testi-
monio amisit. **T**estis iniquus deridet mendaciū. **V**t legit̄
Proi. xix. et ideo in extremo iudicō m̄to deridebit̄ q̄ per
que peccat h̄ p̄ hec t torqueat̄. **Q**uartū est h̄ q̄ ip̄e ven-
dit dēū. **V**n̄ sup̄ illud Ma. xxij. Tūc abiit iudas t̄c diē glo-
Mkti hodie sūt qui factū inde execrāt̄ t idē faciūt̄. **N**a cū

M

634

pro munere falso testimoniū dicūe. qz veritatem dñm qui re
ritas est vēdunt. **E**t notand. qz qui vult a pētō menda
enī cauere oportet qz pētō cupiditatis a se repellat. ex pec
cato em̄ cupiditatis procedūt mendacia. vt patet in mer
catorib. **N**āc cayn qui inter homines p̄mis legit̄ dixisse
mendacii. **H**en. iiii **N**escio dñe nūq̄ custos fratrii mei suj̄
Et cayn interptat̄ possesso. Cupiditas ecia; causa fuit qz
anamias. et saphyra xpo mentiti sunt. **T**imorē ecia; huma
num oportet remouere qui vult cauere a mendacō. hac de
causa p̄terus dñm negavit. **D**e pētō detractōis. ca. sextū
K Equis de pētō detractōis de quo hoc ordine di
cemus. **P**rimo de pētō eorum qui detractiones
proferunt. **S**ecundo de pētō eorum qui eas libe
ter audiūt. **T**ertio vero aliq̄ tangem̄ de impaciencia eo
rum quib; detrahit. **C**irca primum vero ponem̄ ea que
possunt valere ad det̄. detractōis. **S**ed aliq̄ tangem̄
de diversib; spēbo detractionū. **C** Notand ḡ qz. xii. sunt
que p̄nt valere ad det̄. detractōis. **P**rimo p̄nt valere ad
hoc v̄ba sacre scripture que b̄ viciū nob̄ dissuadet. de qui
b̄ pauca ponem̄. **D**issuadet̄ ec̄ nobis b̄ viciū. **L**euit. xix.
Sibi sic leḡ. Non maledices surdo. nec coraz ceco pones
offendiculū. si timebis dñm dñm tuū. **A**d hāz vald̄ impūum
est surdo male dicere cū ipē nō audiat. nec otrā obprobria
aliq̄ possit r̄ndere. **V**alde impūum est ec̄ corā ceco ponere offē
diculū. cū ille nō videat. nec possit sibi cauere. **S**ecundū
glo. Surdo maledicit̄ qz absēti detrahit̄ hō absens min̄ pōt
audire detrahētem qz si surdus esz. Surdus em̄ quandoqz
audit̄ si alte clamatur sibi. Absens vero cum quandoqz
ml̄tum distet audire non potest detrahētem quantūcumqz
clamet. Coram ceco eciam ponit offendiculum. dñm ille
qui eum auscultat qui cecus est. vel quia simplex est. vel
quia non cognoscit̄ cui detrahitur. narrat alienum pec
catum vnde ipse scandalizatur. **V**nde detractor im
pie agit. et prodiciose tam in eum cui detrahit. quam

638

in eum coraz quo detrahit. Itē in eodē capitulo dissuade
tur hoc vicium. Vbi legitur. Non eris crimmator nec
susurro in populis. crimmator idem est q̄ detractor. quia
in alieno crimine delectat. Itē leui. vñ sanguinez omnis
aīal n̄ sumes in cibū. Itē Leui. iñ. nec sanguinē nec adipex
ōino ōmedes sanguinē ōmedit detractor qui in pētō alte
rius delectat. Deu. xij. Cauē ne sanguinē ōmedat. Et eccl
v. Ne appellaris susurro in vita tua. et lingua tua ne capi
aris. Et Iaco. iij. Nolite detrahere rc̄ Ser. Noli esse alie
ne vite. aut temerarius in dēx. aut curiosus exq̄sitor. Se
cdo pōt valere ad det̄ hui⁹ pēti h̄. q̄ det̄ctor diūs ḡnib⁹
rez opat. Notand⁹ aut. q̄ det̄ctor opat p̄mo cam. Vñ
Math. vij. Nolite sanctū dare camb⁹. et mat. no. spar.
inter por̄z rc̄. Et eccl. xix. sic sagitta infixa femori canis. sic
verbū in ore stulti. Canis sagittaz h̄ns infixam femori. non
quiescit. donec remouit. nec stultus qui escere pōt. donec
verbū malū qd audiuīt de p̄ximo alij retulerit. Det̄ctores
ēc sūt canes. gregē dyaboli custodiētes. nō p̄mittentes ēc
vnā ouielaz in de auferri qn latrēt vel deridēdo vel alt̄ offen
dēdo. Canes isti nō solū carnes ōmedūt. s̄ ēc ossa rodūt. qz
nō solū carnalib⁹ hominib⁹ detrahunt. sed eciaz spūalibus.
Spālīt aut̄ det̄ctores filēs sunt camb⁹ qui in macello mo
rant qui sanguini insidiant. et sanguinolenta h̄nt labia.
Vñ de eis d̄z p̄u. i. Insidiem̄ sanguini. Det̄ctor eciam
porco ōparat. qz sicut porcus nō parcit ori suo ab immū
dicia. sic nec pedi suo. non attendē illud qd legit. Sapie
i. A det̄ctōe porce lingue. Qui non vult parcere ei cui
detrahit. saltem deberz pcere ip̄e ligue quā inquinat dū
per immūdicias aliorz pētōr̄ eāz trahit. Dorez si ortuz in
tret vbi ex vna pte flores videat. ex alia pte stercore. ne
glectis florib⁹ currat ad stercore. et ea in ore suo pomit.
Sic Det̄ctor vidēs in aliquo aliq̄ bona que sunt sicut flo
res ex alia pte aliq̄ rep̄hēliblia. ip̄e rep̄hēliblia v̄sat i ore suo
de bonis vero nō curat. vñ ip̄ter h̄iuismōi immūdiciā que

est in detractoribus. vultus aug⁹ excludere eos a mensa sua
 in q̄ scripsit hos versus. sic h̄z in glo. sup. illud Proū. xx
 iij. Cū d̄ectorib⁹ ne omiscearis ic. Cuiusquis amat dictis
 at sentuz carpare vitaz. hanc mensaz indignaz nouerit esse
 Ibi Altum immunda iudicavit ora detractorum. Augu⁹
 Cui pre ceteris peccatorib⁹ eos exclusit a mensa sua. De
 tractor eciaz serpentis comparatur. Vnde eccl. x. Si mora
 deat serpens in silentio nich⁹ eo minus habet qui occulē de
 trahit assimilatur eciaz detractor serpentis in hijs apprieta
 tib⁹. Serp̄s est aīal p̄dicioſuz in silentio mordēs tortuose
 incedēs sic d̄ector p̄ditor ē. Illos em̄ mordet retro q̄s duz
 sunt presentes amare se simulat. nec detrahit. nisi vbi de
 silentio confidit. et sicut serpens verbis et tumultib⁹ ho
 minuz deterret. sic detractor timet q̄ndo videt venire eum
 cui detrahit. tortuose eciaz incedit detractor dum a laude
 eius incipit cui vult detrahere. et deinde subiungit. tñ. q̄
 est connectio aduersaria. Rectitudinez eciaz sue intento
 nis pretendit dicens Non dico hoc animo detrahēdi. et ve
 fides ei adhibeat dicit se amare eum cui detrahit. terra ec
 commedit ad moduz serpentis. qui a q̄ terrenis et infirmis
 est in homine h̄ in ore suo versat. De hijs serpentib⁹ legitur
 deut. xxxii. Dentes bestiar⁹ immitiaz in eos euz furore. t.
 sup. ē. atq̄z h̄m Jer. viii. Ecce ego mittaz in vobis serp̄
 tes pessimos qui bo non est incantato. et q̄z homines assue
 ti detractionib⁹ vix corrigit. Vn eccl. xxii. Homo assue
 tus verbis impropriis omnib⁹ diebus vite sue non erudit.
 Herū. viphera est lingua que tres interficit flatu uno. lm
 gua detractoris tres interficit verbo uno sc̄z se. et euz qui
 audit q̄ ei osentit et qñ illū cui detrahē qñ puenit ad ei⁹ no
 ticias. Detractor cē monstr⁹ est in ore gladiuz vel gladios
 habens. Vnde ad detractorem pertinet illud Proverb. a
 xxx. Est generato que pro dentibus gladios habz et super
 illud ps. Filii hominē e. ar. et scuta et lingua e. gla. acu.
 Herū Gladius triceps lingua detractoris ps. Gladius in

69.

latib⁹ eorum quis audiret **H**erū. Nec hui⁹ lingua⁹ mū-
erone illo quo dñic⁹ latus ofoss⁹ est crudeliorē dicere re-
reas. fudit ec̄ h̄ corp⁹ nec iā exāime fudit h̄ exāime facit
Ipsis etiaz sp̄nis et clavis nocencior est quos ei iudeus
infixit nisi em⁹ corpus sue vite vitam istius corporis pre-
tulisset nūc illud pro isto mortis mūtie tradidisset. De-
tractor etiaz figuratus est per illam bestiam. de qua legitur
dañ. viij. Quae similis erat v̄so que habebat tres ordines
donec iū v̄sus. et si homini simili⁹ sit tū homo non est. Sic de-
tractor et si exterius videat esse homo tū homo vere nō est
cum sanguine humano pascat. In tribus vero ordībz dē
eum figurari possit tres modi quibus detractor proximus
lacerat. Lacerat eñ eum bona opera minuendo. occulta ne-
gando. falsa crīmina imponendo. Detractor etiam compa-
ratur sepulchro patēci de quo fetor incessāter exalat vñ
in ps. Sepulchrum patens est guttur eorū. Nullum se-
pulchrum ita fetet in conspectu hominum. quantum os
detractoris in conspectu dei. Sapiens Non refert de hijs
gartomib⁹. an a superiori. an ab inferiori intonent. qz non
mīnus a superiori q̄ ab inferiori fetent. Taneus est fetor
in ore detractoris. ut ex fetore illo multi moriantur. Ali
qui tamen adeo fetidi sunt q̄ fetorem istum non sentiunt.
Herū. Vbi omnes fetidi sunt vnius fetor mīmē sentit.
Detractor etiam comparatur mulieri pregnanti que cum
dolore conatur ad emissionem partis. Vnde eccl. xit A fa-
cie verbi parturit fatuus tanq̄m genitus partus infantis.
Videretur detractor q̄ dirumpere cur mī verbū malum
auditum de proximo emitteret. Contra hoc qd legitur.
Ecclesiastici xix. A facie verbi parturit fatuus tanq̄m ge-
nitus partus infantis. Videret detracorū quia dirūpere
cur mī verbū malū auditū de proximo emitteret contra
q̄ Eccl. xix. Audisti verbū aduersus prorimuz tuuz omo-
natur in te fidens qm̄ non te dirumpet. Ad detractorem
videtur pertinere illud. Job. xxij. En venter meus quasi

64*i*

mustuz absq; spiraculo. q; lagunelias nouas dirumpit. De
tractoz ecia; similis est noctue cuius oculos nox illuminat
et dies excecat. Detractores etiam sunt ut ciconie que
venenatis animalibus pascuntur. Sic detractores alie-
num peccatum quod quasi venenum est in ore deferunt.
Ds ecia; detractoris vas est aquaz benedictaz dyaboli co-
timens. **Juxta illud ps.** Quorū os maledictione plen. est.
detractoz ecia; fur est. prior furib; illis qui vestes et bona
temporalia furantur. **Vñ ambrosius.** Tollerabiliorez sunt
fures qui vestes et alia bona nostra diripiunt q; fures qui
famaz nrāz lacerāt. **Cuiq; ratō potest esse hoc q; dicit salōn;**
q; melius est nomen bonū q; diuincie mltē. **Vnde qui nc mē**
bonū alicui aufert magis nocet ei q; si ei mltas diuicias fu-
raretur. **P.** furtū ecia; t le vix aut nūq; pōt restitui. De-
tractores dapiferi sūt dyaboli qui carnes humanas homi-
mbus comedendas apponunt. **Prcū. xxijj.** Noli esse in ouī
uio potatorz. neq; in ouiuo eoz qui carnes offerūt ad re-
scendē. dicit glo. Carnes ad rescedenz offerūt in collocutōne
derogatōnis vicissim vicia proximoz dicere. **Itez** detracto-
res dyabolo thurificat. et vice dyaboli qsl; thurebulū defe-
rūt in quo pro suaui odore fetorē alienoz pctoz homini-
bus inferūt. Detractores etiam sūt testes iniqui qui nec
rogati. nec examinati testimoniū ferūt absente eo oīra qz
testificant. **Señ.** loqns de proximo tuo scito te pro eo. vel
conē eū testimoniū dicere. **Ta pfo.** Insurrexerūt in medio
tui iniqui. **Ite** videtur esse aduocati dyaboli i pī conant ad
hoc ut qd est dei cadat in partem dyaboli. **Qui d enim ali d**
est dicere iste est fornicator. vel usurarius dē iste debz esse
dyaboli. Detractores figurati sunt per amon qui rasit di-
midias barbas nuncij dñi. et detruncavit vestes eoz
vlsq; ad nates. **Nc legitur. ij.** Reg. x. Dimidiam barbam
radit detractor nuncij veri dñi id est xpī dū medietatez
ei⁹ utilitatis aufert. dicit em q; bona faciūt. s; int̄tō e mala
Detractio em sicut dicit auctoritas est filia luoris que si

bene facta negare non possit · quo cūq; modo peruertere tē
 p̄at detrūcat ecia vestes vſq; ad nates · quia siq; est pudi
 bunduz in eis detegit **T**ertō potest valere ad det̄ · detra
 ctionis si ostēdat q̄nta crudelitatis sit p̄t̄m istud **N**o
 tandem · q̄ detractor adeo crudelis est · q̄ se primo ledit ut
 post alios ledere possit · se em̄ p̄mo accusat ut alijs possit
 detrahere · **C**rudelitas eciam detractoris adeo pz q̄ carnes
 humanas comedit · et sanguinez humanū bibit **V**nde iob
Quare persequimini me sicut deus et car · m · sa · **D**etra
 ctionem de pascitur procul dubio alienis carnib; saturatur ·
Ad gall · v · **S**i inuicem mordetis videte ne ad inuicem cō
 sumamini · **D**etractor commedit qñq; patrem suum vel ma
 trem suam spūalem vel carnalez dū ei detrahit · **N**ulli peit
 nec amico · nec inimico **N**ū ezech · x · dicit doq; iherlēz eccīc
 patres omedūt filios suos in medio tuū · et filij omedent
 patres suos · **E**t Jere · xix · **V**nus quisq; carnes amici sui
 comedet · **D**etractores vno morsello omedūt vniq; papaz
 vel archiepiscopū vel episcopum · **D**etractor ecia in · xl ·
 carnes omedit · **N**ū quidaz abbas in vitis patrū **M**elius
 est omedere carnes · et bibere vīnū q̄ omedere in vituperia
 tōne carnes frātruz · **D**etractor non parcit ecia mortuū
 dissepelit em̄ homines mortuū in peccatis · qd̄ est vnum
 opus otrariū illi operi misericordie · de quo habetur thob ·
 ij · **D**etractor ecia crudelior esse videtur lupis & leonib;
 et ceteris bestijs · Leo em̄ leoni parcit · lupus lupo · et ce
 tera bestie parcunt bestijs sui generis · **D**etractor vero nō
 peit carnib; humanis **D**etractoris lingua peior videſt esse
 inferno · **I**nfernus enim solos malos devorat · lingua de
 tractoris amplectitur · et bonos · et malos · **V**nde legit̄
Eccl · xxviii · De lingua tercia que est lingua detractoris ·
 pecunis utilis est infernus qm̄ illa · **Q**uarto potest valere
Cotanduz est q̄ detraitor straboni comparatur qui non

q[ui] est nisi in sterco[rum]. sic detractor in alienis peccatis **D**e strabombo legit Exo. xxij. Cunctorum inimicorum tuorum coram te terga verta emittens strabones prius lingua detraetatoris velut rotabui est non cessans voluerere et reuoluere sorores vitorum. **N**u[n]to potest valere ad detestacionem. huius peccati si ostendat quoniam iniquitatis sit detractor. **N**otandum ergo detractionem iniquum est in seipsum. in proximum. et in deum. In seipsum quod ipse querit festucas unde oculos sibi eruat quoniam debet que rere lumen alicuius boni exempli. ipse sufflat in puluerem unum oculi eius excecentur. **G**regorius. **N**u[n]d aliud detractiones faciunt nisi quod in puluerem sufflant. et in oculos suos terram excuecunt. ut unde plus detractores pflant in die magis veritatis nihil videantur. **I**niquus etiam est detractor in proximum quem fecit per eum vult corrumperem. **I**niquus est etiam in deum cui iudicium suum auferat. contra illud lucas vi. **N**olite iudicare ut non iudicabimini. **D**e trahitor vult usurpare sibi quod ipse deus pro sibi non usurpat sed iudicium. Pater enim non iudicat quemque. sed omne iudicium dedit filio Iohannes v. **I**niquus est in deum cuius partem quoniam potest conatur minuere bonos enim qui ex parte dei sunt asserit esse dyaboli quoniam eos malos dicit. **S**erto potest valere ad detestacionem. huius peccati. si ostendatur detractor erosus esse deo et hominibus. **A**d quod pertinet illud Ecclesiastes xxi. **S**usurro coquinabit animas suam et in omnibus odietur. **E**t ecclesiastes v. **S**usurrom odiuum inimicicia. et contumelia. odiuum cordis. inimicicia operis. contumelia verbis. **E**t ad Romanos i. **D**etractores deo odibiles. **S**eptimo potest valere ad detestacionem huius peccati hoc quod detractionem maledicit est a deo. et ab hominabilis hominibus. **D**e primo legitur Ecclesiastici xviii. **S**usurro et bilinguis maledictus multos enim turbauit pacem habentes. **D**e secundo legitur Proverbiorum xxviii. **A**b hominato hominem detractionem. **D**ecimo potest valere ad detestacionem huius peccati pena qua dominus puniit detractores. **D**e pena ista legitur Numeri xiiij. **N**obi maria percussa est.

lepro. qz dēxit moysi **D**e pēna ec̄ ista legē leuiē. viij. **N**uī
 cūq; omederit sanguinez peribit de pp̄lis suis. **I**te leuiē.
 xvij. **D**omo qui h̄bz de domo isrl̄. et de pp̄lo qui peregrina
 tur inter vos. si omederit sanguinez obfirmabo facē meā
 otra animaz illius. et disperdā illaz de pp̄lo meo **I**n sangu
 ine peccati delectari dyabolicū videt̄ esse **V**n detractores
 specialit̄ filij dyaboli sunt qui sanguisuga dicit̄ **P**roli. xxx
Sicut em̄ sanguinez peccati sicut et dy. bolus **C**ono
 potest valere ad det̄. hui⁹ peccati. si oñdat̄ q̄nta stulticia
 p̄tō hui⁹ laborat. **D**e stulticia ipsi⁹ dicit dyaq; q̄ pp̄iu⁹
 est stulticie aliena vicia cernere et sua obliuisci **L**egit̄ ec̄
 in vitis p̄m q̄ quidā fr̄at̄ īuentus est culpabilis et ad
 ducet̄ est abbas moyses v̄h̄m̄cia precū. qui tollens secū
 sportā retustissimā. īpleuit eam arena et portauit eam
 retro **I**llis vero āmirāti b̄ q̄ hoc ell̄ dixit. **D**eccata mea
 sunt post me currenia et non video illa et veni ego hodie
 aliena peccata iudicare. **H**ic detractor facit. **D**eccata em̄
 sua quibz totus plen⁹ est non videt. p̄tā aut̄ aliena ante
 oelos suos habz. **D**uodecimo p̄t valere ad det̄. hui⁹ pec
 cati si oñdat̄ q̄ dāpnosū sit ec̄cie dei. **N**otand⁹. q̄ detrac
 tor est vent⁹ v̄r̄es v̄meā dñi ledēs p̄cipue ī flore **I**lli em̄
 ī m̄ito bone vite non possit morsus detractōnū sustinere.
 sed desistūt a bono incepto **E**t sicut poma debiliū caudazz
 dieiūt̄ ab arboribz vento. sic v̄t̄ detrac̄tōis illos a deo sepa
 rat. qui nondū firme ei adh̄serūt. **D**etractor q̄ntū ī se est
 v̄m̄sales tenebras vult facere ī m̄do isto. sic legūt̄ f̄ce ī
 passione dñi sup v̄m̄saz terrā Lucernas ec̄ia conat̄ detrac
 tor extingue. dū viros sanctos nitit̄ ī famare cū ec̄ia
 tenebras suas faciat t̄m̄ ter ī anno. detractor detinue tene
 bras amat. t̄ ido ī tenebris cēnas ibit. **V**ndecimo p̄t va
 lere ad det̄. hui⁹ p̄t̄ h̄z q̄ p̄t̄ ī sp̄m̄ et̄n̄ detractor
 em̄ ipūt̄ gr̄az sp̄ussā t̄i dū conat̄ eā diminuē l̄ ex toto eā
 suffocare ī hoibz. īdeo vix dimitit̄ peccatum istud a sp̄u
 sancto ad quē pertinet remissio p̄t̄m̄ **D**uodecimo potest

valere ad detestacionem huius peccati hoc. q̄ dicit glosa de peccato isto. super illud Pro. xxiiij. cum detractoribz ne cōmisseatis hoc speciali vito periclitatur fere totum gen⁹ humanum. **E**cce notandum. q̄ licet quilibet debeat cauere a detractōne quarilibet personarum precipue tamen a destra bone patris vel carnalis vel spūalis. **N**ū exodi. xxij. **D**īs non detrahes. et principi populi tui non male dices. **E**t gen⁹ ix. Legitur de chām filio noe q̄ p̄tis sui verenda detexit et idēo in semine suo male dictionez recepit. **N**ū legit. Male dictus chānāā puer seru⁹ seruorū erit fratrib⁹ suis. Legitur ecia⁹. ii. Reg. vi de oza. q̄ a domino percussus est quia manum suaz ad archaz dei extendit. Per archam in qua cōtm̄ebat manna. et virgā aaron. et tabule testamenti figūratur prelatus in quo contīmere debet manna dulcis consolatōnis. ad quam archam si detractor manuz extenderit illi detrahendo a domino percutitur Gregor⁹. Multi dum plus vitaz sacerdotuz q̄ suam discucūnt. in erroris foueaz dilabunt. minus considerantes q̄ non eos vita sacerdotuz lederet si humili⁹ bonis sacerdotuz ammonitō nib⁹ aures accomodarent. **D**e diuersis speciebus detractionis.

Possitis que possūt valere contra peccatū detrahē. Cū dīs est ut aliq̄ tangam⁹ de diuersis speciebz detrahōnū. Notandum q̄ sup illud ps. detrahētēz scere to p̄xio suo hūc p̄sequabar. distinguit triplex gen⁹ detractionis. Primū est malū dicere de alio. Sedm audita mala referre cū augm̄to. Terciū ē libentē illud audire. Nos aut possum⁹ diundere detraetōz in sex spēs. Quāz p̄ma est occulta mala p̄xi publicare. Sedā ē audita cū augm̄to referre. Tercia criminā flā iponere. Quarta bona occulta negare. Quinta manifesta bona minuē. Sexta est bona in māla ouere.

De hijs qui libēter audiūt detraetores. Equit̄ de p̄tō ecrū qui libēter detractiones audiūt. Cōtra qd p̄tēm p̄nt valere & basare scripture q̄ id dissuadet ut est illud p̄p. iiii labia detrahētis sint

procul a te. Et illud puer. xxiiij. Noli esse in coniuicio po-
 tatorum nec in diuinis eorum qui carnes offerunt ad descendus
 Et illud. xxiiij. Cuz detractoribus non omiscearis. Et illud
 Eccl. xxvij. Sepi aures tuas spinis et noli audire linguas
 neg. Contra hoc pertinet eciam potest valere illud. Verum. de
 here vel detrahentes audire quod horum dampnabilium sit non fa-
 cile dixerim. Hoc autem reprehensibilis illi qui libenter detracti
 ones audiunt multis de causis. Primo propter hoc. quod videt fra-
 tres suos canibus dilacerari. et non exterret canes salti clama-
 moribus precipue cum sperent se posse perficere. immo canibus
 applaudunt in quo pocius se canes quod homines condit. Eccl
 xij. Quae omniacato hominis sancti ad canes. Cum detractor
 serpens sit ut prius onus est. non videntur homines esse. sed
 pocius geminima vipara qui eos non exhorrent qui lapides
 durarum merepatonum non percipiunt quoniam videt fratres suos ab eis
 mordere. Reprehensibilis eciam sicut qui libenter audiunt detracto-
 res quod illis qui fratres suos comedunt salsa ministrant ad quam
 eos comedunt. hylarem enim vultum ostendendo sine qua
 salsa morsus quasi insipidus esset detractoribus. Nam rem inuita
 auditori libenter narrat. Propterea. xxv. Ventus aquilo dissipat pluuias. et facies tristis linguas detrahentes. Repré-
 hensibilis est enim ille qui detractori consentit quod testi deceptio ne
 pleno non iurato nec examinato contra absentes credit et
 frequenter testi vnico vera illud legis diuine. In ore duorum
 vel trium stet omne verbum. immo quod plus est si unus
 ribaldus detractione vni viro sancto. et decem viri sancti ui-
 rarent contrarium creditur illi ribaldo simplici verbo. testifi-
 cant contra virum sanctum plus quam decem viris sanctis iurati
 bus pro ipso. Reprehensibilis est etiam talis. quia iuxta
 sepulchrum patens unde fetor incessanter exalat pocius
 eligit esse contra dei voluntatem et ad suam dampnacionem
 quam redendo inde obmutescere faciat os detractoris. Si
 omnes decesserent auditores decesserent et detractores. Reprehensibilis est
 etiam talis quod noctue testificati contra lucem quam naturaliter odit

647

Sequitur de peccato eorum qui impacienter sustinent eos qui sibi detrahunt qui valde facili sunt Valde enim utiliter seruit ut eis si ipsi pacienter sustinent Detractores etiam spiritus sancti sunt vias inferni obstructes viris sanctis **A**nno zee. ij Ecce ego sepiam vias tuas spinis **I**psa ecclia sunt vigiles ciuitate ecclesie custodiates ad modum vigilum. quodsi continueremus spiritus sancti ecclia depascunt segetes denomi. nein paleas luxurient et pauca grana habent **I**psi sunt lumen ratis glorie rubiginem auferentes. sed sunt quodam vasa maledicta quae a limis istis sumunt rubiginem unde deberent sumere decorum detractoris a filiis dei quasi in quodam rascio peccatum electionis eradicatur. **V**nde gregorius **I**de circa laxat dominus linguis detractorum electos ut si quis in eis elatois surrexerit in gloriam detractoris eradicatur. **D**e peccato adulatiois et pitulū septimum
Equitur de peccato adulatioinis de quo hec modo dicemus. **P**rimo ponemus ea que ad dictum. I. i. peccati possunt valere. **S**ecundo tangamus de remediis contra peccatum istud. **N**et tandem. quod adulatio sicut qui dicitur dixit est peruersa laudatio. **V**nde nomine laudatiois et adulatioinis eiusdem vicini constat. sed non eodem modo ordinatis. **C**edem tulimus vero nomen a sono superius. canes enim quorum est mira adulatio fere exprimitur isti non scimus. **A**d detestationes vero huius peccati. **P**rimo possunt ralere verba sacre scripture que illud dissuadent. Ut est illud. Exod. xxx. **N**oc oleum uirginis semper erit michi in generatione vestra caro hominis non urget ex eo. Et subditur paulo post homo qui ei quod tale proponuerit et dicit ex eo alieno exterminabitur de propenso. **A**leum illud laus est que debet deo dari non homini viventi. **L**eue. ij **N**on mellis adolebit in sacrificio domini. in melle dulcedeo adulatioinis intelligitur. **I**te dissuaderetur hoc vicium Exodi xxiiij. **N**on coquatur dum in lacte matris sue. **A** adulator hominem dux quod dyabolus frangere non potest in lacte adulatioinis coquit ut dyabolo omnesibilis fiat. **I**te puerum xxiiij. **D**e lacte quem latens

670

eiūs Et in eccl^o. Ante mortem non laudes quēq^m Secū
do possūt valere ad dē. huius peccati exempla. precipue
exemplū xp̄i de quo dicit glo. sup illud Math. xxii. Et re
licitis illis abiit foras extra ciuitatem. quia pauper erat.
nulli adulatus nullū in tanta vrbe inuenit hospitē. sⁱ apud
lazarum receptus est Apo^g ecclā dicit de se. i. ad thess. ii.
Neq^z aliquī fūm^z in sⁱmonib^m adulatōm^m sicut scitis neq^z
in occasione avaricie deus testis est. Tertō potest valere
ad dē. huius peccati. si adulatores vel adulatōnē diuersis
rez generib^m compem^m Notandū ergo. qⁱ adulator nu
trix dyaboli est. filios dyaboli lactans lacte adulatōm^m.
Vnde prou. i. Si te lac. pec. ne. acq. eis. Itz puer. xv.
Vir iniqu^m lactat amicum suuz. et ducit eū per viam non
bonaz Et treñ. iiiij. Lamie nudauerūt mamas. lactauerūt
catulos suos. Lamia est bestia suis ferib^m crudelior qⁱ cetere
bestie Vnde lamia qⁱsi lamia appellat^m. quia catulos suos cre
ditur lamiare. Vnde bene signat adulatores qui in verita
te eos lamat quos videt lactare Ideo aut^m oportet adulat
io lacti. vt oīdat^m verecunduz esse homini adulto adulatō
nez amare. sic verecunduz homini barbato ad māmillas ma
ternas pendere Adulatōr ad modū nutrīcis facit filios dy
aboli ecclā obdormire in peccatis. sicut nutrit^m casuz paruuli
ad eius adulatōrē saltū interptat^m. sic adulatōr pētū eius
eui adulat^m qⁱ in veritate casus est asserit opus magnificum
esse Adulatōres egipcie mlieres sunt quaz māmillas mo
yses respuit Item adulatōres locuste sunt oīmedētes re
siduū grādīnis Exo. x. Locusta estate camit. hyeme silet.
sic adulatōr eos laudat qui hñt cīstat^m pspēritatis a lau
de vero eoꝝ silent qui hñt hyemē aduersitatis Vn eccl.
xiii Diues locutus est. et oīs tacuerūt et verbū eiꝝ vſoz
ad nubes perducūt. In grādīne vero p̄secutor intelligit
locusta ergo residuuz grandīnis oīmedit. quia sīm Hre^m
quez p̄secuto frangens non vincit mulcēs adulatō premit
Adulatō dēterior videtur esse detractione. quia detractio

679
Homines humiliat. sed adulatio homines extollit. Adulatores enim iane sunt propter loquacitatem ipsorum. Edidit terra eorum ranas et in pene. re. ip. Adulatores enim sunt syrene usque in exercitum dulces sum boecium. sunt iocatores dyaboli non permittentes dyabolum in aliquo contrastari. Unde Dicere. vi. In malitia sua letificauerit regem. Ipsi enim sunt sacerdotes dyaboli homines viuos sepelientes. Unde machi vihi Dimitgit mor. se. re. de quo verbo loquens ergo. dicit. Tunc mortuus mortuum sepelit. cum pector pectorum aggere adulatorum permisit. Adulator est echo conformans se ei cui adulatur si enim riserit ridet. si fleuit flet. Sap. xvii. Resonans in altissimis montibus echo. Ipsi sunt quasi gramelion quod secundum solium est animal de aere viuens quod colorum habet variis et in momento mutabile. ita ut cui rei se iungit secolor fiant ei. Itē sunt incitatores dyaboli qui faciunt hominoe de se credere quod ipsi volunt. Adulator homines prorsus insanes exultis facit. Unde qualiter nichil est quod de se credere non possit cum laudat de his equa potestas. Itē adulator quasi sub pretextu decorandi homines iugulat. unde ad eum potest dici sicut nouacula acuta fecisti dolum. Adulator enim proditor est. sub specie enim osculi ad modum iudei hominem tradit hominibus suis. et sub specie amicicie hominem interficit. Unde recte significatur per ioab qui sicut legitur Reg. xx. Dixit ad amasan. Salve mi frater. et temuit manu dextera mea tū amase quasi osculans eum et percussit eum in latere et mortuus est. Adulatō oleo sparatur. Unde in ps. Oleum per non impig. ea. m. de quo oleo dyabolus vngit suos qui in extremis laborant. hoc oleo vngit enim diabolus homines quos fecere non potest ut ad malum eos molliat. Unde augustinus Oleum est flama laus adulatoris. que metas a rigore veritatis emolit ad noxia. Adulatō enim mel est. sed toxicatum. Est enim sagitta aurea. et ideo aliqui non curant si ab ipsa ledantur. Est enim ventus qui levius videtur transire tamen montes de regno dei in regnum dyaboli. Itē est retine dyaboli inuisibile

Vnde prouer. xxx. Quis blandis fictisq; sermonibus loquuntur reche expandit proximo suo. **¶** Quarto potest valere ad detestacionem huius peccati si ondat qntu sit nociuu homini ad q; pertinet verba sacre scripture que secundus sup illud quoniam laudat peccator in desideriis anime sic dicit augustinus. Idec est ira dei magna ut desit correctio. et assit adulatio. **A**dulanciuus lingue alligant homines in peccatis. Delectat enim hominem ea facere in quibus non solu non mittit reprehensor. sed eciam audit adulator. Et sup illud Luc. vi. Ne vobis cum bene dixerint tibi. dicit gloriosus. Magis pars penae est peccatori sua scelera non solu non argui. sed insuper quod si non bene gesta laudari. Et super illud Deus in adiutorium meum intendere. Dicit augustinus. Plus nocet lingua adulatoris quam manus persecutoris. Et prouer. xxvij. Meliora sunt vulnera diligentis quam frumenta. Ecce. vii. Melius est a sapiente corripitur quam stultorum adulatore decipi. Et psalmus. iii. prole mea qui te benedic tu dicens ipsi te deci. Item psalmus. ix. Erunt qui beatificant populum istum seducentes et qui beatificant precipitantes. Adulator dicit eum qui adulat. quod si ad supercilium montis ut inde precipites sicut uide dicunt fecisse de domino. Luc. iiiij. Item prouer. xi. Similator ore decipit amicum suum. Quinto potest valere ad detestacionem huius peccati si ostendat adulator esse maledictus ab hominibus et detestabilis. **A**d primus pertinet illud. Psal. v. Ne qui dicitis bonum malum. **A**lia littera habet. Ne qui dicitis malo. bonus es. Et in eodem. Ne qui iustificatis impium propter misericordiam et iusticiam iusti avertitis ab eo. Et subdit pena propter hoc sic stiplam deuorat flama ignis et calor flame exurit. sic radix eorum quasi fauilla erit. Item ezechiel. xij. Ne qui consumit puluillos sub omni cubitu manus et faciunt cervicalem sub capite umbras etatis. Dominus dicit prophetam in aliquo peccatore fangiatus est et vult corrueire in eo. sed remittit maledictus adulator et appodiatur eum exemplis malorum confortando. Ille qui peccat quasi parietem facit inter se. et deum. et absque tempore. et cito corruet. sed adulator limit

eum ut forcioz sit. **Vnde** eze. xiiij. **I**psi edificabant parie
tem illi antem limiebant luto at sqz paleis. die ad eos qui li
neant absqz tēpamento q̄ casurus sit. **A**d hoc vero q̄ adu
latoz detestabilis sic pertinet ad illud Prouer. xxiiij. **N**isi
dicūt impio iustus es n̄ a. edicēt eis populi et detestabūt
eos tribu. ad hoc q̄ al hominabilis sic pertinet illud Prou
xvij. **N**isi iustificat impiu et qui cōdēpnat iustuz vterqz ab
hominabilis est apud deum **A**d idem pertinet q̄ dicit glo.
super lūcā. xvij. **V**bi agit de duite et de lazaro q̄ pōt in līm
guā canū līngua adulacū intelligi qui vulnera līngūt dū
mala que in nobis reprehendim⁹ improbo fauore laudiat
Līngua em̄ ista que vulnera līngit indubitate ab homina
bilis est. **S**exto potest valere ad det. hui⁹ peccati. si estē
datur magna stulticia qua laborat adulator. **E**t autē vna
stulticia ipsius q̄ ipse laudat hominez sibi ipsi q̄ si vellet eū
rendre sibi. **Vnde** quidā dixit adulanti sibi. **N**uid me mis
chi laudas nūq̄ michi vēdere me vis. **A**lia stulticia eius est
q̄ ipse homini adulatur ut grāz eius acquirat q̄ tū melius
muenire si veritatē ei diceret. **Vnde** prouer xxvij. **N**isi cor
ripit hominez grām postea inueniet apud eum magis q̄m
ille qui per līngue blādimenta decipit. **E**t eiusdem. xxvij.
Labia deosculabitur qui recta respondet. **E**t ibidem. **N**isi
arguunt laudabunt et sup eo re. bu. hoc est illud q̄ preci
pue deest diuitib⁹ et potētib⁹ videlicet qui verum eis di
cat. **Vnde** seneca. **M**onstrabo tibi possidētib⁹ omnia q̄ desit
sez qui verz dicat et hominez inter mēcientem per stupētem
et pro rectis blanda audientem ad verz perducat. **I**dez di
cit illis non q̄ velint audire. sed q̄ velint semp audisse
De remedijis contra adulatōnem

Requiritur de remedijis contra peccatū istud. et po
nunt esse. iiiij. contra istud viciu. **P**rimū est
vt quando ventus adulatōnis fiat homo ad terrā
descendat ut q̄ infirmū est in se consideret et dieat quomā
tu illuminas lucernam meam dñe. **T**ercium. **A**liud remedium est

memoria mortis q̄ significatum est. Exo. x. vbi legitur q̄ orauit moyses dominum qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum et arreptam locustas proiecit in mare rubrum. In locustis adulatores intelliguntur quos v̄t? veniens ab occidente proicit in mare dum memoria mortis eos fugat. quia vanas hominū laudes contempsit qui de morte cogitat q̄n veritas aperte patebit. **T**ercium remedium ut homo subtiliter discernat adulatores esse eū qui sibi loquitur. Verecundabit enim eum cum cognoscet se puluerem reputari ab eo quo sibi lac adulatōnis p̄mitat. **V**nus Socrates cuidam sibi adulanti dixit. Nichil proficiat adulator cum te intelligam. **Q**uartum remedium est q̄ homo tristem faciem adulantib⁹ ostendat. tristis em̄ facies eos fugit. sic hylaris facies eos multiplicat. **V**nde prouer. xxv Princeps qui libenter audit verba mendacij omnes ministros habebit impios. Rennuere vero lac adulatōnis multiplicū est acceptum patri celesti. qđ figuratū est Hen. xxi. **V**bi legitur abraham fecisse grande coniūniū in die ablactationis psaue. **D**e maledictione. et de his que valent contra ipsam. **C**apitulum octauum.

Sequitur de peccato maledictōnis. Maledictōes vero hic intelligo mali imprecatōnem. contra qđ p̄tī possunt valere p̄mo verba sacre scripture q̄ illud dissuadent. **N**t est illud ad Ro. xii. Benedicte et nolite maledicere. Et illud iij. pe. iii. Non reddentes malum pro malo. vel malū pro bono. **S**ecundo valere possunt h̄ exempla. sicut est illud qđ legitur de domino ihu. i. pe. ii. Qui cum malediceretur non ma. Et illud apostoli. Maledicimus. et benedicimus. **T**ertio potest valere contra hoc peccatum si ostendatur multiplex malum qđ sequit̄ ex eo. **P**rimum malum est. amissio regni eterni. **V**nde i. ad Cor. vi. Neq; maledici neq; rapa. regnuz. dei possi. Aliud malum est q̄ maledictio quaz aliquis facit super caput maledicentis reuertitur. **V**nde prouer. xxvi. Sicut auis

ad alia trāsuclans. et passer quilibet vadens sic male dī-
 cētum frustra prolatū in quēq; superueniet **I**deo autē dicit
 frustra prolatum qz est maledictū iuxta diuinam iusticiāz
 prolatū. vt est illud act. viii. **P**ecunia tua tecū sit in per-
 ditō nem. et tale male dictuz venit super illuz qui male dici-
 tur **M**aledictum vero sine causa prolatū venit super eum
 qui maledicit **V**nde eccl. xxvii. **D**ui in altum mittit lapi-
 de m super caput eius cadet **E**t gen. xxvii. **D**ui maledixe-
 rit tibi sit ille maledictus **E**t in ps. Maledicent illi. et tu
 benedices **E**t math. v Beati estis cū maledixerint vobis
 ho. **T**ē **Q**uarto potest valere ad det. huiꝝ peccati. si cū
 datur perueritas ecꝝ qui male agentibus male dicūt **C**ū
 enī illi qui male agūt infirmi sint. apaciendū e sset eis et
 pro eis orandū **N**on esset malū imp̄cans eis cū plus malū
 habeant q̄ exp̄diat **C**ūnto potest valere contra p̄tēm
 hoc. q̄ maledictio adeo est illata q̄ non est licitū maledice-
 re dyabolo. **V**nde eccl. xxii. **D**iz maledicit impius dyā
 maledicit ipse animā suaz. et duplī intelligi potest. vnomō
 sic **C**uz impius maledicit dyā idest cū dicit eū maledictū
 et condēpnatū ille maledicit animaz suaz ī dāpnataz et ma-
 ledictaz ostendit cū maledictū mittet **V**n ad Ro. ii. **I**n
 excusabilis es o homo omnis qui iudicas **I**n quo enī iu-
 dicas aliū teipſuz adēpnas. **A**lio modo sic intellige. **C**uz
 impius maledicē dyabolo idest malū ope at dyabolo ipse ma-
 le dicit animaz suaz idest maledictō culpe et pene subicit.
Cuz enī dyā sit creatura dei peccatū est malū optare ei.
Vnde in canonica inde vbi legitur q̄ michael euz dyabolo
 disputans altricaretur de moyli corpore non est ausus in-
 ferre iudicuz blasphemie. sed dixit imp̄e tibi domin⁹. di-
 cit glo. **V**bicūq; vel qñēūq; hec altricatō angeli facta fuit
 cum dyabolo sibi aduersanti blasphemiaz dicere noliuit. **S**
 modesto euz sermone cohēravit q̄ntomagis hominib⁹ oī
 blasphemia est cauenda **S**tez glosa. **D**yabolus in substācia
 est bonus. sed in voluntate est malus. et ideo ab anglo non

654

blasphemat qz aliquid referre aduersus bonaz naturaz bla
phemias reputat archagel? **S**ic habet zach. in **V**bi sic
legit **D**estendit michi dñs sacerdotez magnū stātez coram
anglo deo. et satan stabat a dextris eius ut aduersaretur
et dixit dñs ad satan. **I**ncrepet in te dñs qui elegit ih
rusalez **P**recipue vero cauend est pentibz maledictionibz
filiorum **D**omi ille maledictiones magis nocuie solent esse.
Eccl. iij. **D**icitō dñi firmat domos filioz. maledictio aut
mris eradicat fūdamenta. valde impūi est qz mī optat ma
lum filio qz non liez ei dyabolo optare. **D**e coniūcio
et de cohabitentibus ab eo

Capitulum nonum

Equit de pētō oīuej a qz pētō **P**rimo dēret cohī
bere hoc qz cōiūciū ml̄tuz vulnerat cor eius cui di
cīt **E**ccl xxvij. flagelli plaga liuorez facit **P**la
ga aut lingue cōmuuet ossa **J**eroz. **S**ic hō cauet ne per
cuciet aliquē cū baclo. sic cauere debet ne p̄cuciet eū cōiū
cio **S**ecundo debet cohibere hominem a coniūcio hoc. qz
coniūciū caritatem seu amiciciā destruit que est via excel
lētoz. **V**n eccl xxij. **A**git̄ lapidem in volatilia delicias
ea. sic qui coniūciat amico dissipat amiciciam **T**ertō de
bet caue a vicio hoc. qz non defaciē fit concordia post cons
ciūciū dictum. **V**n eccl. xxij. **A**d amicū et si produixerit
gladiū non desperes est em̄ regressus ad amicū. **S**i aperu
erit os triste non timeas **E**st em̄ concordatō excepto con
iūto impropio et supbia et misterij reuelatōne et plaga do
losa. **Q**uarto debet ho. co. a pētō coniūci. qz hō assuet⁹
huic pētō vix corrigit **V**nde eccl. xxij. **N**omo assuet⁹ ver
ba improprii omnibz diebz suis non erudit⁹ **Q**uinto de
bet hominē cohibere a vito hoc. qz illi qui coniūcia dicunt
frequenter coniūcia audiūt. **V**nde sap. **Q**ui p̄git̄ qz que
vult audiet que non vult **P**rouer. xij. **I**m̄ pius confun
dit. et confundetur **P**rouer. xxvi. **Q**ui voluit lapido re
uerter ad eum **S**exto debet cohibere hominē a coniūcio
hoc. qz coniūciū dignū facit hominem in ore eterna. **V**n

Math. v. **N**isi dixerit frater suo fatue reus erit gehenne
 ignis. **E**xcepto debet co. ho. a coniicio h. q. dñe ouicu
 homini signu est impietatis et magne perusieatis. **V**nde
 Prover. x. **L**abia iusti osidrant placita et os impiorum
 pruersa cum ex habundancia cordis os loquac' viciousum
 est cor. **V**n frequenter exit ouicu. et in veritate rusticus est
 qui rusticitatem libenter dicit. **A**nd valde peruersus sic qui
 coniicu dicit ex hoc potest patere. quia aut coniicum.
 qd ipse dicit est malum pene. aut malu culpe. **S**i malu pene
 est cu malu pene a deo sit ipse dd obprobriu homini ex
 probat creatori eius Prover. xvij. **N**isi despiciat paupe
 rem exprobriat factori eius. **S**i vero est malum culpe dy
 bolicu est gaudere de hoc q. aliquis illud ccmiscit. **E**ccl. xix.
Si habitauerit aduena in terra nostra. et moratus fu
 erit inter nos non exprobretis ei. sed erit inter vos quasi
 indigena. **A**dauera est homo qui magnu pector fuit cui pe
 catu suu exprobrandu non est. **V**nde eccl. viii. **N**e despici
 as hominem auertitur se a peccato. neqz iniurieris ei. me
 mento qm omnes in corruptione sumus. **E**xpecialiter aut ca
 uendu est ne coniicum correctioni admisces. **S**ic faciunt
 quidam qui sub specie correctionis ouiciant hominib.
Vnde eccl. xix. **E**st correctio mendax in ore otumeliosi.
 vere mendax est talis correctio. **M**entis enim tle; correptu
 nem cum pocius sit ouiciatio. **T**ullius in tractatu de ami
 cieia. **M**onere et moneri est officiu vere amicicie. ita tu q
 adulatore careat amonito. et otumelia obiurgato. **E**t p
 xij. **N**isi suavis est vnic in moderatib suis. relinq coto
 meliam homo mansuetus moderate corripit. et sic vitam ani
 me sue seruat. homo iracundus immoderate corripiendo ipsas
 perdit vitam. **C**aendum est ab immoderata et immansueta
 correctione. nisi enim homo caueat sibi. ipse ignem mcedie
 quem debuit extinguerre. et occidit quem debuit sanare.
 et tenet de dampno q. verbu incautum ab eo prolatum fe
 cerit. **A**d primu pertinet illud. Eccl. viii. **N**on incendas

carbones peccatorum arguens eos **A**d secundum pertinet illud
Prouer. xv. Lingua placabilis lignum vite que autem im-
 moderata est oteret spm Lingua māsueta lignuz seu arbor
 vite est. occasio emz vite spūalis est illis quos corripit **S**o
 lingua immoderata oterit spm taz corripiens q̄ ei⁹ qui
 corripit. **A**d tertium pertinet illud expo. xxij. **S**i egressus
 ignis muenerit spicas. et apprehendit aceruos frugum siue
 stantes segetes in agris reddet dampnum qui igne succen-
 derit. qd de igne ire pot intelligi cui⁹ damnum tenet redde
 re qui verbo incauto illud succenderit.

De contentōne **D**ecimum capitulum.

~~E~~quidē de pētō otentōmis a quo pētō primo debet
 co. ho. qz pētō hoc dyabolicū est **Vñ** aug⁹ **N**ich⁹
 est filius actib⁹ demorū q̄ litigare **Vñ** suos dyab-
 oli non dei se oñ dūt qui litigat. n. ad **T**bij. n. **S**eruū do-
 minī non oportet litigare. s̄ mansuetū esse ad om̄s **I**te ap⁹
Si quis vult otentōsus esse nos talez obuet udime non ha-
 bemus. **S**ecundo debet ho. cobi. a cōtentōe hoc. q̄ separa-
 se a otentōe nobile est **Vñ** pū. xx. **H**onor est ho⁹ qui sepe-
 le a cōtentōz. otēdere aut ignominiosū est **S**en⁹. **M**iebre
 est litigare. **T**ertio debet co. ho. a otentōe hoc. q̄ litigare
 signū est stulticie seu supbie. et pūlitatis. et malicie **A**d p⁹
 p̄met illud **P**rou. xviii. **L**abia st̄li miscent se rixis. **E**t illud
 xx. **O**mnes aut stulti miscent otumeljs in verbo miscendi
 qz omixtio est inseparabilis vno. intelligit̄ q̄ stulti a conten-
 tōne separari non possunt. **A**d terecū p̄met illud **P**rou. xvi.
Homo perilus suscitat lites. **E**t. xxvi. **S**ic qui appre-
 hendit aurib⁹ canez. sic qui pertulit impaciēs. et omiscentur
 rixe alterius. **A**d quartuz p̄met illud proue. xvii. **S**emp
 iurgia querit malus angelus autē crudelis mittet̄ otrā eū
 hoc erit in morte qn aliquis malus ad euz venerit ut euz de-
 ferat in infernuz. **V**el angelus malus pot̄ intelligi aliquis
 homo malus ad euz missus ut dicit̄ vulgarie iste est malus
 sed qnq̄ inueniet parem suuz. **Q**uarto debet co. hominez

a contentione hoc. q̄ multa mala inde p̄ueniunt. **Vnde eccl. xxij.** Ante ignez camini vapor. et fumus ignis maltatur. sic et ante sanguinem maledicta. et occulta. et ruine. et eiusdem. xj. A scintilla una auger ignis. Et xxvij. Certamen festinatū incendit ignem. et lis festinās effundet sanguinem. **Quinto debet eo. ho. a cōtentōe hoc. q̄ abstinere ab ea magis meriti est.** **Vñ legit̄ in vi. pa. q̄ orāte machario ux̄ in sonuit ad eū dicēs.** Nōdū ad īsurā duarū m̄lēz p̄ueisti q̄ habitat in p̄xia ciuitate. **Cūq̄ q̄sill̄ machari⁹ ītrās ciuitatēz ouersatoz eoz ab ipsis.** Dixerūt q̄ erūt uxores duorum fr̄im. et p̄ xv. annos sil' fuerāt. et nūq̄ aliq̄ eaz alia dico. vel factō cōtristauerat. et statuerunt in corde suo. ut v̄loz ad mortē verbū inter se seclarē non loquerent̄. et libēter ī trassēt religionē. si viri eaz p̄mitterēt vñu eoz in quib⁹ consistebat meritū h̄az m̄lēz erat hoc q̄ litem non habuerāt ad īuicem. **A nim⁹ vere īnocens nesciret litigare.** **Vñ leḡ in vi. pa. q̄ duo seres erāt ī una cella.** qui nūq̄ habuerāt litz inter se. **Dixit ḡ vñq̄ faciam⁹ litem īter nos.** et ponam⁹ latēm ī medio. et vteroz dieat q̄ suus est. q̄ ne scim⁹ q̄ sit orientō. **Cū polie⁹ fūll̄ later.** et iam vñus dicebat meus est. alter r̄ndit ego sp̄ero q̄ meus est. **Cū aut̄ pri-** mus diceret non est tuus. sed meus. alē r̄ndit. si tuus est tolle eū. et sic nē īuenerūt materiaz litigādi. et licet vniuersalē detrahēda sit ostēcio. p̄cipue tñ cū q̄nqz personis sez eū homīne potente. ne forte incidas ī manus illius. et cū homīne locuplete. ne forte ecōtra ostiuaat litz tibi. m̄lētos eñ p̄die auz et argētuz. **Et cū homīne linguato.** **Vñ eccl. viij.** Nēn litiges cū homīne linguato. neqz struas ī ignez ipius ligna. et cū homīne iracudo non facias rixam. Item cū p̄pria uxore. ex quo eñ aliquis litz habere cōperit cū uxore nūq̄ habebit quietez. **Prouer. xix.** Tecta ī uig⁹ p̄stillanteia. et litigiosa m̄lēc cōparantur. In domo p̄stillanti qua hō vult declinare vnum sillicidū ī illo loco īuemic illud ī alio.

Et ica non inuenit ibi quietem. **S**ic vir et uxor qui etiam non inueniunt ex quo ceperint litigiosi esse. et valde male est eis quoniam scilicet delicias alii habent. **V**nus prout. xvij. **M**elior est buccella secca cum gaudio. quam plena domus cum iuglio. et licet de nulla re litigandis sit. pcpue tamen non est litigandus de re quam hominem non molestas. **V**nus eccl. xiij. **D**e illa re qui te non molestas non certauis tecum. **D**e derisione. Capitulum undecimum.

Sequitur de derisione quam mali faciunt homines. de qua breuius priusquam. cum de ea detinatur in tractatu de ornato in capitulo de verecundia. hoc solu ad dentes quod legitur neemias dixisse. ij. Esdras. iij. capitulo. Cum thobias ammonites irridet iudeos edificantes dicens. Si ascenderit vulpes trahiet murorum eorum lapideum. Audi inquit deus noster quod facti sumus respectu ouerte obprobriu super caput crucis. Et paulo post subditur. Ne operies iniuriam eorum coram facie tua. et peccata eorum non deleantur. quia irriserunt edificantes. **D**e prauo consilio capitulum duodecimum.

Sequitur de peccato prauum consilio a quo peccato debere coherere. hoc. hoc. quod prauus consiliarius proditor est. decipit et emolumentum eum qui in eo confidit. scilicet eum qui ab eo consiliu petit quod non est paruum peccatum. **V**nde prouerbiu xvij. **H**ic ut noxius est qui mittit lanceas et sagittas in mortem. ita vir qui fraudulenter nocet amico suo. **S**ed deo debet coherere. hoc. ab hoc peccato. quod prauum consiliarij quod omnia mala faciuntur sic tamen ut nichil mali fecisse videantur ipsi dant palmas in factiem Christi in membris eis dicentes. propheta nobis Christus quis est qui te percussit. ut legitur factum fuisse Matth. xxvij. Cum dominus caput teneret quod dominus ignorare possit astutas eorum cum scripturam sit Job. xij. Ipse nouit decipientes. et eum qui decipit. Tertio debet coherere. hoc. ab hoc peccato hoc. quod consiliarius prauus illud consiliu quod ipse vult dare alteri aliquos. Primo dat altera seipsum. secundum enim habet iusticie. Omnis enim in iusticia quod quicunque vult nocere aliij. Primo nocet sibi. Omnis laqueus deceptoris. Primo capit eum qui tetendit.

679

Dmns gladius persecutonis spiritalis. primo trahitur
rat eum qui eo vitat. Vnde Eccl. xxvii. Qui fudit foue-
am incidit in eam. et qui statuit lapides proximo offendit
in eo. et qui laqueum alij ponit peribit in illo faceti osiliuz.
nequissimum super illum deuoluet et non agnoscet unde hoc ve-
niat illi. Vnde prover. xv. Qui fudit foueam incidit in eam
et qui voluit lapides reuertet in eum. Et in ps. Lacum ape-
rint et effo. e. hoc est figuratum primo Reg. xv. In hoc q
golyas proprio gladio decapitat⁹ est. Et hunc. iiiij. In hoc
q aman suspensus est in patibulo quē parauerat mardocheo
Praui osiliarij de rapinis et exactim⁹ q̄s fieri ha-
bet p̄t̄m et ad restitūne in tenent. cum alijs hanc lucrum co-
filio eoz bene acquiescit in malis faciendis. in bonis ve-
ro minime q̄nq̄ modico tpe plus mali faciunt q̄ toto tpe
vite sue possint emendare. unde nulluz p̄t̄m est q̄ mag⁹ impe-
diat homines a salute q̄ istud. Quarto debet co. ho. ab h⁹
p̄t̄o. q̄ p̄t̄m istud p̄t̄m multuz nocium est ecclesie dei.
vnis enim malus osiliarius destruit totaz vnam patriam.
ad magnā maliciam praui osiliarij referri potest illud Eccl
Nequius oculo quid creat⁹ est. Consiliarius enim alicuius
oculus eius dicitur Vnde Math. vi Si oculus tuus seca-
te. te. Si consiliarius alicui⁹ p̄ncipis male est. negotia ei⁹
male disponent. Vnde Math. Si oculus tuus neq̄ fuerit
totū corpus t. te. erit. Quinto debet cohi. ho. a peccato
hoc. q̄ q̄nq̄ illi qui astuti sunt ad danda osilia nocua alij
in consulendo sibi ipsis iusto dei consilio fatui inueniuntur
Vnde Job. xii. legitur. q̄ deus adduxerit consiliarios in
stultū finem. Legitur ecclaz Job. v. De domino qui appre-
hedit sapientes in astucia eorum et consilia prauoruz dissi-
pat. Sicut autem cauendum est homini ne prauo consi-
lio acquiescat. Vnde eccl. vi. Multi pacifici sine tibi sed
consiliarius unus de mille Et eccl. xxxvii. A consiliario ma-
lo serua animam tuaz. p̄ seito que sit illius necessitas et q̄
ille cogitabit ne forte mittat tibi fidem in terram et dicat

660

tibi bona via est. sic cauendum est homini / ne osiliu*z* que-
rat a iuuembo. hac de causa em̄ robaz p̄tē regni amilic. q̄
acq̄eunt osilio iuuenu*r*elicto osilio senū. vt legit̄ iij. Re*g*
xii. Itēz cauend̄ est homini / ne amatores hui⁹ mundi ou
lat d̄ salute aī me sue. vñ Eccl. xxxvii. Noli osiliari cū so. t.
scenius est mundus iste / q̄d ammō est p̄tē carnis que uxor
sp̄us est cum quo osiliu*b* habend̄ est d̄ salute anime q̄ figu-
ratum est Gen. xxxii. In hoc q̄ iacob recessit a laban ipso
nesciente Ber. Angelus magni osili w̄cat te / et alienum
consiliu*p*stolaris Idem. Amicos osulat qui non legit q̄
imici hominis domestici eius Vsa. xix Sapientes osiliari
phaom̄ dederunt osilium insipiens cauend̄ est ecia; homi-
ni / ne osiliu*c*um stulto habeat. Vnde Eccl. viij. Cū fatu*s*
consiliu*z* non habeas / non em̄ poterūt diligere / nisi que pla-
cent eis. De seminantiō discordiam capitulū tredecimū

Sequit̄ de peccato eoz qui seminant discordias
a quo peccato Primo debz co. ho. hoc. q̄ illud
pet̄m adio est exosū Vñ prouer. vi. Hoc sūt que
odit deo / et septi⁹ detestat̄ anima eius Ocl̄os subli. r̄c. et
muerat salo*n*. vij. loco eū qui seminat inter fr̄es discordias
tanq̄ maḡ exosū deo q̄ alios pet̄ores. neemiz si deo odiat
eos qui seminat discordias in ecclia. maḡ em̄ vident̄ nocere
ei qui hoc facūt q̄ qui p̄prii corp̄ ei⁹ crucifixerūt Plus
em̄ dilexit xpc̄ corp̄ ecclie q̄ corp̄ p̄puz eū p̄ corpe ecclie
corp̄ p̄prii morti exposuerit Vñ qui foderunt corpus ecclie
vnitatē eius diuidendo maḡ vident̄ nocere ei / q̄ quis corporis
eius p̄puz foderunt vnitatē in eo diuidendo Ad ostendē
dum ecclie nullo modo wlebat scindī per discordias / wo-
luit ipse tunicam inconsutilem indūsam manere. Joh.
xix. Hedo debz cohibere hominem ab hoc peccato hoc.
q̄ sicut nich tam noeuium est ecclie dei qm̄ diuisio vnitati
ex uno verbo quod dicit ille qui discordia seminat quā
doqz nascitur discordia tanta ex qua destruitur patria una
Vnde magne malicie est seminare semen tale cum er vno

N

30.12.9

grano illius talis messis surgat. **T**ertō debet exhibere hominē ab hoc peccato hoc. q̄ opus illud dyabolicum est. et stratiū operi xp̄i. **V**nde de dyabolo scriptuz est Joh. x. **A**nd dispergit oues. xps vero de se dicit. **M**ath. xii. **N**on colligit mecum dispergit. **A**d xp̄m/et ad seruos eius pertinet vñire/et pacificare. **M**ath. v. **B**eati pacifici qm̄ filij dei w. **I**lac de causa filius dei venit in munduz/ut pacem reformaret in mundo. **A**d dyaboluz vero pertinet disp̄gere. **D**e peccato bilinguiū **D**ecimūq̄tū capitulum.

Equiū de peccato bilinguiuz **B**ilingues autē dicuntur qui male locuntur de hominib⁹ in absencia. et bona in presencia/vel qui pretendunt q̄ bona in intentōne dicāt/vel causa ioci illud q̄ proferunt euz malaz habent intentōnem. **A** quo peccato primo debet exhibere hoc. q̄ mltū displicet deo. **V**nde Proverbior. viii. **D**icit sapiencia increata que est filius dei. arroganciā/et supbiā et viaz piauaz/et os bilingue detestor. **N**imir. si deus detestat os bilingue cū mōstr. sit Nullū animal bilingue inuenitur excepto serpēte qui bilinguis est/nuxta vulgi opinionez q̄ dicit zp̄e velocez motum lingue sic apparet. **S**e cundo debet exhibere a peccato isto q̄ valde nociuū est primo vñ Pro. xviii. **V**erba bilinguis q̄si simplicia/et ipsi perueniūt usq; ad interiora mētis. **D**icūt autē verba bilinguis q̄si simplicia. qz sub p̄textu ioci/vel bone intentōis ea dicit tñ eoz audiētis mltū ledūt. **V**n de ip̄is p̄t intelligi illud ps. **M**olliti sūt h̄mones eius sup oleum/et ip̄i sunt iacula.

Tertō debet eo. ho. a p̄tō isto hoc. q̄ mltū nocet p̄prio subiecto. **P**rimo. qz p̄t illud in magno p̄iclo. **S**i em est in magno p̄iclo qui vñicā linguā bz in q̄nto p̄iclo est ille q̄ bilinguis est vix sufficit aliquis vñā linguaz regere. **S**e cundo nocet. quia ponit hominēz in obprobrio/et fama mala. vñ Eccl. **D**enotatō p̄fissima sup bilingue. **D**enotatō est digiti ostensio diffusione plena. **I**tez Eccl. vi. **I**mpropriū et otueliaz malzh̄ditabit/et omnis p̄tōr mūi d̄ḡ et bilinguis

Tertio nocet/ quia hominē reddit maledictum. **Vnde**
Eccī. xxvii. **S**usurro. et bilinguis maledict⁹. mltos emm
 turbauit pacem hñtes **B**ilingues sunt pscudo apli varijs
 linguis loquentes **A** peccato vero isto precipue cauenduz
 est illis qui legem dei habent alioa doeere **Nū i. ad Th̄y.**
 iii. **D**yacones srlr pudicos non bilingues non mlto rē
 De peccato eoz qui rumores amāt **Decimūqñtū capitū.**

Requir de peccato eoz qui rumores amant **A q**
 peccato precipue cauendum est claustralib⁹. **Nū**
Bernī. Rumorem ī claustro enumerat inter. xij.
 abusiones claustri. xij. vero abusiones claustri h̄e sūt **P**re
 latus negligens. discipulus inobediens. inuenis ociosus.
 Senex obstinatus. monach⁹ curialis. religiosus cauiculus
 pannus preciosus. cib⁹ exquisitus. rumor ī claustris. lis
 ī capitlo. dissolutō ī choro. irreuerencia circa altare
 De iactancia **Decimumsextum capitulum.**

Requir de peccato iactancie. q̄ dissuadetur **P**ro
 uer. xxvii. **V**bi legitur. Laude te alienus. et nō
 os tuum. Possent aut̄ valere oīra peccatū istud
 Primo exēpla. vt est illud qđ legit **Dañ. iii.** **D**e nabuch
 qui verba iactancie proferebat dicēs ī fine. hec est ba
 bilon ciuitas magna quaz ego edificavi ī domum regni ī
 robore fortitudinis mee et ī glām decoris mei. et eū; ad
 huī sermo esset ī ore regis ux de celo ruit. cui dixit **N**a
 buch. rex / regnū tuum transit a te **L**egit ec ī vi. pa
 de quodā heremita qui pollens omnib⁹ ai virtutibus cepit
 iactare se. et dyabol⁹ ī specie mleris venit ad speluncam
 eius dicens. q̄ a bestijs nocte eſſ deuorāda nisi suscepereſ
 eius hospitō. Que suscepta diuers⁹ blandimentis induxit
 eum ad hoc qz mēbra ei⁹ sigillatim tāgerz et cū inclinaret
 se ut eā fede āplecteret. ipsa euaniuit deridēs eū. et mltitu
 do demonū clamauit. **M**onache qui te vſq; ad stellas ex
 tollebas quō dimersus es ī infernū **D**isco q̄ exaltat hñi
 liabit. **T**ūc ille despās. et fugiēs p̄ ofufusione a ōspectu

669

omnium religiosorum reusus est ad seculum trades se omni impunitate ne quis euz salubribus monitis de principio reuocarz. Item in religione thebayde manente quondam heremita appollonio vite probatissime dixit ei. vox de celo perdas sapientiam sapientum in egypto. et omnes culturaz demonum subrues. At ille ayt. aufer a me iactaciaz. ne forte elatus super fratres meos cadam ab omnibus bonis. et dixit vox. Mitte manus tuas. et q[uod] apprehenderis stringe et sub arena subrue. et statim apposita manu ad cincos apprehendit paruum ethyopem clamantem et dicentem. ego sum superbie demon. et iterum vox ayt. perge nunc quoque volueris in deo securus. Sed potest valere otra peccatum iactancie. si manifestat stulticia eius qui hoc ritu laborat. Notandum ergo. q[uod] ille qui iactat se ore proprio seipsum quandoque occidit. Vnde Prover. xviii. Deus stulti contrito illius filios etiam suos ore proprio amedit dum bona opera se iactando de illis amittit. Ipse ecclias dei gratias effundit. vñ Ecclesi. xx. Hinc fatus effundens. Ipse laudes quam amat in loco ponit ubi sordeat vel in ore proprio. Omnis enim laus in ore proprio sordebit. Ipse ecclias testimonium fert de seipso Iohannes xiiij. Tu de tripso testimoniz prohibes testimonium tuum. non est vero. hoc de christo non habet locum cum se solus cognoscatur et ipsi soli credendum est. Hyllarius. soli deo de se credendum est qui se solus nouit. sed in aliis verum est q[uod] dicit. n. Coz x. Non cuius seipsum amendat ille probatus est. sed quae deum amendat. ille qui iactat se est ydolum sciphi colens. et de scipso catans. ipse similis est galline que postquam fecit ouum non cessat clamare donec perpendiculariter q[uod] ouum fecerit et sic ouum amittit. sic ille qui iactat se tacere non potest donec bonum opus quod fecit amiserit. Tertio potest valere otra hoc peccatum. si ostendantur mala que ex eo secuntur. Notandum ergo q[uod] ex hoc peccato secuntur iuria. vnde Proverbiorum. xxvij. Qui se iactat et dilatat iuria concitat. Sequitur ecclias inde odium. Vnde sapiens.

Nicioſa iactatō est. affereq; audientib; non tñmodo fasti-
dium. sed plimq; odiū hoc sciendū est q; licet viris san-
ctis opera sua bona qñq; dicere ad dei glām. **Vnde** h. ad
Cor. x. **Dicit** paulus. Estimo me nichil minus fecisse a ma-
gno aplis licet eciaz ea dicere reuelatōne ſpei. **Vnde** Psal-
xxvii. **Dicit** ezechias. Memento domine queso. quomodo
amblauerim coram te in veritate. **D**e reuelatōne ſecretoꝝ

Sequitur de ſecretoꝝ reuelatōne a quo peccato
debent hominem cohibere tria. **P**rimū est hoc
q; legitur Eccē. xxvii. **C**ui denudat arclana ami-
ci perdit fidem. **S**ecundūm est hoc. q; est concordatō ad
amicum excepto coniūto et improprio et ſuperbia et mi-
ſterij. reuelatōne. et plaga dolosa. vnde reuelatōne ſecreti
est vnum eorum de qui bō vix fit concordatō. **T**ercūz est
hoc q; si aliquis infamatus fuerit illa reuelatōne vix po-
test ei restituī dampnū quod fuſcepit. **Vnde** Proverb.
xxv. **Q**ue viderunt ocl̄i tui. ne proferas in iugia cito. ne
poſtea emendare non possis. cū de honestaueris amicū tuū
De indiscreta omīnatōne **D**ecimum octauum capitulum.

Sequitur de peccato indiscrete commītatiōnī a q;
peccato cauere debemus. **P**rimo exemplo cri-
ſi de quo legitur i. p. iii. **C**ui cum pateretur non
commītabatur. **S**ecundo debet cohibere ab eo. ut demus lo-
cum timori dei. **Vnde** Ecclesiastici. xix. Corripe amicū an-
teq; commītatiōnī. et da locum timori altissimi. **A**ltissimi ti-
mori dat locum qui pocius vult q; homīnes dimicant pe-
care timore dei q; timore humano. **T**ertō quia commī-
tatiōnes multum offendunt hominem. et mīta mala inde ſe-
quunt. Eccē. xxij. **A**nte ſanguinem maledicta. et contume-
lie. et mīme. **Q**uarto. ne ſtultōres nos ostendamus q; sumus.
homo qui commītari confuerit ostendit ſe ſtultō-
rem q; ſit quia multa commītatur que nunq; facturus ſit
Vñ Proū. xiiiij. **C**ui impaciēs est exaltat ſtutieiam ſuam
De promiſſione indiscreta et vto **D**ecimūnonū capitulū

Equi tur de peccato indiscrete promissionis a quo
peccato detent cohibere tria mala que inde secun-
tur. **P**rimuz est remorsio proprie consciencie.
Vnde proverb. xxij. **E**st qui promittit et quasi gladio pu-
gitur consciencie. hoc sit quando non soluit qd promisit.
Secundū malum est. q mimicrias eius meurtit qui cū
promisit cum ei non soluit. **V**nde in Ecclia. xx. **E**st qui
pre confusione pro amico et lucratus est eum mimicū gra-
tis. **T**ercium malum est. q tenetur soluere q premisit.
Vnde eccl. xix. **D**e spondeas supra virtutz tuam. et si spo-
poderis quasi restituens cogita. **S**peciali autē eauere de-
bemus a voto indiscreto ne scilicet voveamus q imple-
re nolumus in quo multum peccant aliqui claustrales qui
vouent que sciunt se non impleturos in quo aliqui eciam
multum peccante qui suscipiendo sacros ordines continen-
ciam promittunt quam tamen non proponunt seruare. q
valde pericolosū est. **V**nde proverb. xx. **R**uina est homini
deuorare sanctos. scōs idest de voto suo honorare sanctos
et post vta promissa non reddere. **I**tez in eodē. **S**i quid
vouisti deo ne moreris reddere. **D**isplicet enim ei infidelis
et stulta promissio. **D**e verbo ocioso. et peccatis venia-
libus. **C**apitulum vicesimū.

Eequitur de verbo ocioso et q sit. Notand ergo
q verbū ociosū sūm. **J**er. est q sine utilitate loqntis dicit aut audientis. **V**erba vero scurrilia et
turpia non sunt oputanda inter ociosa. **V**n. **J**ero. Qui
scurrilitate replicat. et chachinnis cra disso'uit. vel aliqd
perfert turpitudinis non ociosi sermonis sed criminosi. re-
uis tenetur. **A**lta vero sunt que deberent hommē cohibe-
re a vbiis otosis. **P**rimū est hoc q cū vir iustus celū sit os.
eius porta celi est. **E**t ideo aperiendum non est absqz ma-
gna causa. **L**egimus enim celum ad litteram multocies
aptū fuisse. h nūqz legz qn aligz miz subsecutū sit legit in
psalmo. **G**anuas celi aperiuit et subditur. Et pluit illis

666

manna ad manducandum. Legitur etiam in Iuca q̄ Ihesu
baptizato et orante apertū est celum. Et subdit⁹ q̄ descen-
dit spiritus sanctus. vox etiam patris audita est. Itē cū be-
at⁹ Stephan⁹ lapidaret⁹ apri sūt celi ⁊ vidit ihm statem a-
dexteris dei. Et glaz ipsius. Sic qñ porta celi spūal' aperit⁹
se⁹ os viri iusti debet inde exire manna vel verbu⁹ dulcis cō-
solatōis. vel verbu⁹ quo spiri⁹ sanctus datur. vel verbum
quo spiri⁹ sanctus vel ipsius gratia hominib⁹ ostendatur.
Sed de quibusdam cum expectatur ut exeat manna ex-
pociis rana. aliq⁹ se⁹ garrulitatis. Secundo deberet ho-
mīmem cohītere ab ociosis verbis hoc. q̄ lingua calamus
est spiri⁹ sancti. Vnde ps. Lingua mea calamus scribe re-
lociter sc̄ibentis. Solent offendī scriptores quando calo-
mo eorum aliq⁹ īutile scriptitatur et illum proiciunt. sic
spiritus sanctus quandoq⁹ linguam illam repellit que verbis
ociosis se exponit. Tertio deberet cohītere homīmem a ver-
bis ociosis hoc. q̄ loquela naturali in solam locutōnem vel
racionem habentib⁹ īuemitur. Vnde per se data est loque-
la rationi. et ido sine ratōne fidei fieri non debet. Quar-
to deberet cohītere homīmez a verbo ocioso hoc. q̄ omnia ver-
ba ad erāmen dei videntur. Vnde Math. xv. De omni ver-
bo ocioso q̄ locuti fuerint homines reddent in die iudicij
ratō nem. Et eccīas vltimo. Cuncta que fiunt adducet do-
minus in iudicium pro omni errato. Et dicit glosa. q̄ de
verbo ignorantie prolat⁹. Vnde debent verba nostra hic ex-
aminari ut per examen illud possint transire. Quinto de-
bet cohītere homīmem a verbo ocioso hoc. q̄ homo est vel ut
castrum obsecrum vndiq⁹. Vnde in psalmo. Inimici mei
animām meam circumdederunt. q̄c. Os vero homīnis por-
ta est per quam sepe hoc castrum captum est. Ideo porta
ista diligenter est custodienda. et non ad verba īutilia
aperienda. Sexto deberet cohītere homīmem a verbo ocio-
so hoc. q̄ thezaurus magnus est in homīne. Vnde aposto-
lus. Thezaur⁹ habemus in vasis fictilib⁹. q̄deo qui thauz

664

non vult amittere os suū clausū debz diligenter custodire
Coē primo. vtilitas maḡ que ex verbis illis potest prouemire. verbo em̄ uno potest homo in oratōne regnū eternā mereri. Item uno verbo potest dari occasio salutis pl̄ibus ammabz. Vnde ex magna corruptōne prouenit hoc. q̄ homo otōsa et īutilia loquit̄ libēter. ex quo potest ad eo utilia loqui. hoc autem precipue reprehensibile est in sacerdotibz. **V**nde **H**er. Inter seclāres nuge sunt in ore sacerdotis blasphemie. Interdum si incident ferende forsitan refe rende nunq̄. Consecrasti os tuuz euangelio tlibo iam aperi re illicitū est. Assūscere sacrilegū. latia sacerdotum custodiunt scienciam. et legem requirunt ex ore eius. non nugas vel fabulas. verbum scurrilitatis qđ faceti urbani re nonime colorant. non sufficit ab ore peregrinari procul ab aure est releganduz fede ad cachinos moueris. feci uis mo ues. **J**er? Beata Imqua que non nouit nisi de diuinis tex ere sermonem. Aliqui vero sunt qui non mltum curāt cauera a verbis ociosis vel ab alijs venialibz peccatis eo q̄ talia peccata sibi parua videntur. Ideo notanduz q̄ quinq̄ sūt que debet homo timere circa venialia peccata. Primum est mltitudo eoz. Vnde aug⁹. Ista leuita contempnere noli. Si contempniꝝ qñ appendis. expauescē qñ cōumeras. Se cōm̄ est hoc qñ pro talibz ad iudicium dei sumus trahēdi. Vnde super illud. Job. xxxi. Nonne vias meas ipse cō siderat. Dicit glo. Hic deus vniuersiū usq; vias cōsiderat sic gressus dīnumerat. vt nec minutissime cogitatōnes ac te nūfissima verba que apud nos vsu viluerunt eius iuditō in discussa remaneant. Sed que ratō poterit reddi de verbis ociosis cū ipsa sine ratōne dicantur. Vnde **H**erñ. Si pte rea verbum otōsum est q̄ nullam ratōnabilem causam habeat qñ ratōrem reddere poterim⁹ de eo q̄ est preter ratōnē licet confabulati ayunt. donec pretereat hora ad obtinen dām veniam. ad accūrātām gratiam ad promerendā gloriaz misericordiō conditoris. Terciuꝝ timend⁹ est ne inter

multa venalia alij mortale incidat homine ignorantem.
 Vnde in osee. Alieni emederunt robur eius. et ipse nesciuit. Quarto timendum est ne per venalia homo ita debilitatur qd in aliqd manifestum mortale cedat. Eccl. xix.
 Qui modica spernit paulatim decidet Greg. Vitali gratia. caue ne obruanis harera Idem si ista prava negligim? insensibili seducti audacter maiora perpetraram? et si stuppa et clavis in manibz sunt minima. tñ defect? eoz occasio submersionis possit esse hijs qui in manibz sunt presentia eoz occasio est euasionis. Legitur. qd absolon occasione criminis imperfectus sit. ii. Reg. xvii. In crimibz parua peccata possunt intelligi. sicut et ibi capilli capitis mei numerati sunt. que parua peccata mltis sunt occasio mortis.

Legit ecias iudicu. xvii. qd samson abscisis criminis debil factus sit. in quo figuratus est qd aliquis debilitas quando modica bona negligit facere Et contra nazarei nutriebant comam Ut legitur nro. vi. Quinto timenda sunt venalia. quia profectum impediunt. quando em aliquis deo ingens est. et non vult facere pro eo nisi ad id qd tenet deus non ita habundanter largitur gracia ei unde proficere possit. Ps. vmeus pilus cibum alicui reddit abominabilem et modicum pulueris oculum multum obnubilat Sic venalia seruicium alicui minus gratum vident deo reddere et oculos cordis obnublant. De mtiloquo. xxii cap

Equitur de mtiloquo a quo peccato Primo debet cohibere hoc qd mtiloquiū signus est inbecillitas. Jer. Inter canes qui infirmior est magis latet Secundo vero hoc qd mtiloquium hominem odiosum reddit. pauciloquium vero amabilem Vnde quidam phs interrogatus quomodo quis hominibus posset placere. inquit Si gesseris optima. et locutus fueris pauca. Et eccl. xix Terribilis in ciuitate sua homo linguosus et temerarius. et in vbo suo odibilis erit. Tertio hq mtiloquiū impedit vulsionē hois. Vñ iob xi. Nunq vir verbosus iustificabit

Lenit. xiiij. Vir qui patitur fluxum seminis immundus erit
Cuarto vero hoc. qd in multiloquio non deerit p̄t̄m. Ut
 legit puer. x Et in eccl. i. Qui multis uteris verbis ledet ami-
 mam suaz. Et in eccl. i. In multis sermonibus inueniet stulti-
 cia. **C**uius hoc qd multiloquiū signū est stulticie. Vn in
 eccl. i. Stultus verba multiplicat. Et eccl. xxix. Totū spm
 suū profert stultus. **C**hextū vero est hoc qd dicit in ps.
 Vir linguis non dirigeat in terra. **S**eptimū est hoc.
 qd frequenter accidit. qd ubi est multitudine verborū ibi est in-
 digencia operū. sicut iti ubi multū est de paleis sepe paruz
 est de grano. **P**rcū. xiiij. Vbi verba plima ibi frequentē ege-
 stas. Et. xix. Qui tm verba sectat nichil habet. **D**octauo
 quia magna utilitas que est in cauendo a multiloquio. Eccl
 xix. Qui odit loquacitatem extinguit maliciā. In proū De fru-
 ctu oris sui replebit unusquisque bonis. De turpiloquo ea. xxij
Equit de turpiloquio qd peccatum dissuadet nob̄.
 Apostol ad eph. v. dicens fornicatio aut omis
 immundicia non nominet in verbis. sic deez scōs
 aut turpitude. ab hoc peccato multū dem̄ eauere. qd hoc
 p̄t̄m est turpitude in ore ubi multū indecens est immundi-
 cia. **P**. multiloquiū proximū corrūpit. **V**nde i. ad Cor. xv
 Corrumput bonos mores colloquia prava. Et ii. ad thys.
 i. Quorū sermo scriptus ut cancer. Corrūpit etiam ipsū qui
 turpiter loquitur. ut tandem turpia opera non abhorreat.
Senī Turpia ne dixeris paulatim em per verba pudor de-
 cit. **D**e scurrilitate. et risu. Capitulū. **V**icelimum tercū
Equit de scurrilitate que a stultis curialitas dici-
 tur id est ioclaritas. Sicut dicit glo. super ep̄laz
 ad eph. Quarto. qd p̄t̄m primo possit valere
 verba sacre scripture que illud dissuadent. ut est illud ad
 eph. v. **F**ornicatio aut et omnis immundicia aut auaricia no
 n nominet in verbis. sicut deez scōs. aut turpitude. aut stul-
 to. aut scurri. Et ii. ad thess. iii. **A**udiūm quosdam inter
 eos amblare in quiete nichil operantes. sed curiosi agentes

his autem qui huiusmodi sunt denunciamus et obsecramus
 in domino ihu christo ut cum silentio operates panem suum manducetis
Tunc potest valere nostra hoc peccatum si scurras diuersis
 generibus rex appareat. Notandum ergo quod scurra est velut
 capra hymnia cum quatuor ludit dyas et homines excitat ad risum
Capra fetida est hymnia deformis. sic tamen valde fetidi sunt
 et deformes. Ipsi sunt etiam fures dampnissimi temporum
 enim quo nichil preciosius est inter transitoria furant homini
 bus. Ipsi solatores sunt eorum qui laborant in servitudo dyar
 boli. Ipsi relevant falsis recreatis labores eorum qui va
 dunt in infernum ne deficiantur in via. Ipsi etiam faciunt obdormire
 homines in peccatis. ut a dyabolo pertent in infernum
 et non excidentur. **T**ertio potest valere nostra hoc. si ponamus ea
 que sacra scripture dicit de risu huius temporis ad quem verba
 scurrilia excitantur. Notandum ergo quod risus huius epis
 error est. **V**nde eccl. iij. Risum reputam errorem. Est etiam
 velut quedam ebullitione stulticie. **N**on prouer. xv. Os fatuorum
 ebull. stul. Sit autem ebullitione ad ignem praeoccupatione
 scurra sufflante illum ignem. vento vanitatis inclusa. Risus au
 tem tamen est velut sonitus spinae ardenti sub olla crepitans
 cuius **V**nde eccl. viii. Sicut sonitus spinae ardenti sub olla
 sic risus stulti. Item risus tamen est velut qui datus nuncius stul
 ticia cordis exterius insinuans. **V**nde eccl. xix. Amictus
 corporis. et risus dencium. et ingressus hominis. enunciatur
 de illo. Item risus tamen maledictus est. **V**nde luc. vi. Ne
 vobis qui nunc ridetis. quia lugebitis. **E**x his satis ma
 nifestum est quanta sit fatuitas scurriarum qui ad risum tamen
 excitantur. **I**te notandum quod est risus in die. risus perfidie
 risus insanie. risus vanitatis pure. et risus prudencie. **D**e
 risu in die loquitur poeta describens inuidiam. Risus adest
 nunc nisi quis fecere dolores. **D**e risu perfidie legitur prouer.
 x. quod si per risum stultus operatur scelus. **D**e risu insanie le
 gitur prouer. xv. quod stulticia est gaudium stulto. **N**on augur
Malunt sapientes se habere sanos lugentes quod freneticos

67*i*

ridentes. **I**cet augu⁹ dicit Haudiu^m mundanorum gaudiu^m est freneticor^z. R^{is}us vero pure vanitatis est. cum aliquis ex sola leuitate rideat ad quez risum possimus referre q^z legitur in vitis patrum de quodam sene qui videt quēdam ridentem et dixit ei Coram celi et terre d^ro matō nem tocius vite nostre reddituri sumus et tu rideas. R^{is}us vero prudēcie est risus irarus et tacitus. **V**nde eccl. xxi. Fatiu^s in risu exaltat vocem suam. **N**ir autē sapiens vix tacite ridebit. Et job xxix. Si qn ridebam ad eos non credebant Greg. Prelat⁹ debet se tkt habere ad subiectos. ut ridens timeri et iratus possit amari. ne nimia leticia vilem. vel immoderata severitas reddat odiosum. **I**tem nota. q^z sicut risus presentis vite debet esse rarus et modic⁹. sic luctus frequens et mltus. **M**onemur autē ad hoc exemplo cristi quē ter legim⁹ fleuisse. risisse vero nūq^z legim⁹. fleuit ihs sup ciuitatis destructōnem. **L**uc. xix. Et ad lazari suscitātōnem. **I**c. xij. Et in agonia quando prolixius orauit. De quo fletu habetur ad heb. v. **M**onet eciam ad hoc multiplex materia luctus qm in mūdo isto videm⁹ et hoc q^z lacrime mee in suo valore sūt. de hac materia require in tractatu de luxuria de choreis. **D**e indiscreta taciturnitate. cap. xxiiij.

Equis de indiscreta taciturnitate. Et notandum q^z sicut viciosa est loquacitas sic eciam viciosu^m est semper tacere. **V**nde eccl. ij. Tempus tacendi. tempus loquendi. **P**lido⁹. Seruanda est lingua non in solubiliter liganda. **B**er. Mors et vita in manib^z lingue. ideo ori ponenda est custodia. vt nec vitalem edificatōem clausura dampnet. nec letalis permicies libm sorciat⁹ egredium. taciturnitas vero precipue reprehensibil⁹ est in prelatis qui docere habent populum. **I**llis em tacere a verbo predicationis mors est. **V**nde exo. xxvij. Preceptu est q^z in extremis partib^z vestium sacerdotaliū fierent tintinabla aurea mixta mal⁹ punicis et audiret⁹ sonitus ante aarō ingrediretur et egreditur sanctuarium in aspectu dñi.

672.

et non moreret de quo verbo loquens Gregorius dicit. Sacerdos ingrediens et egrediens morit si de eo sonitus non auditur. quia alia se in iudicis processione provocat si de eo sonitur predicationis non procedat Ad idem potest illud quod legitur eze. xxvij. Si spectator viderit gladium veniente et non in sonuerit buccina et populus non se custodierit veneritque gladius et tulerit de eis animas ille qui iniquitate sua captus est sanguinem aut eius de manu spectatoris requiram. Apo. i. ad Cor. ix. Ne michi si non euangelizauero Ad prelatum specialiter pertinet illud Isa. lvij. Clama ne cesses Et illud osee. viij. In gutture tuo sit tuba. et illud Isa. vi. Ne michi. quia tacui. Si propter taciturnitatem prelati aliquis prebeat Sile est ac si ipse eum interficiat Vnde paulus Act. xx. Mundus sum a sanguine omnium. non enim subter fugi quo minus annunciarere omne osilium dei in vobis. Ignorans per oppositum quod ipse reus est sanguinis eorum si ipse eis non annunciassemus Indisciplina taciturnitas dissuaderet Eccl. iij. Vbi legitur. Ne retineas verbum in tempore salutis De remediis contra peccatum lingue Tercia pars

Postquam dictum est de peccato lingue. et custodia in cōmū. et specialiter de xxvij. peccatis lingue Consequenter tangendum est aliud de remediis alia peccatum istud. Et ponemus octo remedia alia postmodum istud.

Primum remedium est consideratio pericli quod est in locando. tunc porta alicuius castri caueuis aperit. quoniam nocturni est dominus castri quod hostes porte insinuantur. unde eorum hostes inuisibilis porte oris specialiter inficiantur. cum cautela magna apienda est Ad hoc remedium potest referi illud Job. xl. Memento belli. et ne addas amplius loqui quodcumque Secundum remedium est. consideratio tam nobilitatis quam utilitatis huius membra. de qua nobilitate et utilitate habitum est in principio et status ubi dominus est quod in lingua precipue indecessit immundicia et quod dummodo officio pre ceteris membris deputata sic Tercium remedium est. quod homo alia